

Схвалено
педагогічною радою Городищенського
закладу загальної середньої освіти
I-III ступенів №1
імені С.С. Гулака-Артемовського
Городищенської міської ради
Черкаської області
Протокол №13 від 17.06.2022 року

Затверджую
Директор Городищенського закладу
загальної середньої освіти I-III ступенів №1
ім. С.С. Гулака-Артемовського
Городищенської міської ради
Черкаської області
_____ О.І. Кравченко
Наказ № 33 від 17.06.2022 року

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА
Городищенського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів №1
імені С.С. Гулака-Артемовського
Городищенської міської ради Черкаської області
на 2022/2023 навчальний рік

Термін дії освітньої програми: 1 рік

Розробники освітньої програми:

- О.І. Кравченко, директор ЗЗСО;
- І.С. Розломій, заступник директора
з навчально-виховної роботи;
- Л.А. Погрібна, заступник директора
з виховної роботи;
- С.С. Ходій, учитель початкових класів.

ЗМІСТ

Вступ.....	3-4
I. Призначення ЗЗСО та засоби його реалізації.....	5-31
II. Цілі та задачі освітнього процесу ЗЗСО	32-37
III. Опис моделі випускника ЗЗСО	38-41
IV. Навчальний план та його обґрунтування.....	42-51
V. Особливості організації освітнього процесу та застосовуваних у ньому педагогічних технологій	52-54
VI. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми.....	55-56
VII. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми.....	57-60

Вступ

Сьогодні освіта – це не лише підготовка до життя, а спосіб життя. Завдання закладу освіти полягає у формуванні глобальної компетентності учня, необхідної кожній сучасній людині для успішної життєдіяльності. Глобально компетентні люди мають застосовувати такі якості, характеристики й здібності, щоб не лише вивчати навколишній світ, а й жити в ньому. Педагогам, щоб допомогти учням стати глобально компетентними, потрібно не тільки розвивати ці якості в собі, а й шукати способи їх розвитку в учнів. За експертними оцінками, найбільш успішними на ринку праці в найближчій перспективі будуть фахівці, які вміють навчатися впродовж життя, критично мислити, ставити цілі та досягати їх, працювати в команді, спілкуватися в багатокультурному середовищі та володіти іншими сучасними вміннями.

Потужну державу й конкурентну економіку забезпечить згуртована спільнота творчих людей, відповідальних громадян, активних і підприємливих. Саме таких повинна готувати середня школа України. Центральне місце в системі освіти належить середній школі, де ще можна вирівняти дисбаланс у розвитку дітей. Світогляд закладається саме в сім'ї та школі. У ЗЗСО формується особистість, її громадянська позиція та моральні якості. Тут вирішується, чи людина захоче й чи зможе навчатися впродовж життя.

Відповідно до чинного законодавства зміст освіти в ЗЗСО визначається освітньою програмою (освітніми програмами), що розробляється та реалізується школою самостійно.

Освітня програма – це єдиний комплекс освітніх компонентів (предметів вивчення, дисциплін, індивідуальних завдань, контрольних заходів тощо), спланованих і організованих закладом загальної середньої освіти для досягнення визначених результатів навчання.

Освітня програма Городищенського ЗЗСО I-III ступенів №1 імені С.С. Гулака-Артемівського Городищенської міської ради Черкаської області створена на один рік (2022/2023 навчальний рік) відповідно до:

- статті 33 Закону України «Про освіту», прийнятого 05.09.2017 року, що набув чинності 28.09.2017 року;
- статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року № 463-IX;
- Постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти»;
- Постанови Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року №898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти», відповідно якої Державний стандарт базової середньої освіти застосовується з 01 вересня 2022 року для учнів, що навчаються за програмами дванадцятирічної повної загальної середньої освіти;

- Постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року №1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти»;
- наказів Міністерства освіти і науки України:
 - № 1272 від 08.10.2019 року «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти»;
 - № 1273 від 08.10.2019 року «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти»;
 - № 235 від 19.02.2021 року «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»;
 - №405 від 20.04.2018 року «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня»;
 - №1493 від 28.11.2019 року «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня»;
- листа Державної служби якості освіти України №01/01-23/111.5 від 22.09.2020 року «Щодо результатів експертизи освітньої програми «Світ чекає крилатих»», яку апробовано й експериментально перевірено в межах дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня «Дидактико-методичне і навчальне забезпечення реалізації концептуальних засад реформування початкової загальної освіти» (наказ МОН України №834 від 15.07.2016 року).

Освітня програма складається на основі навчальних планів, які подані у таких документах:

- для учнів 1 та 2-А класів відповідно Типової освітньої програми НУШ-2 авторського колективу під керівництвом Шияна Р.Б., затвердженої наказом МОН України № 1272 від 08.10.2019 року;
- для учнів 3-Б, 4-А та 4-Б класів відповідно Типової освітньої програми НУШ-2 авторського колективу під керівництвом Шияна Р.Б., затвердженої наказом МОН України № 1273 від 08.10.2019 року;
- для учнів 2-Б та 3-А класів за програмою «Світ чекає крилатих», таблиці 1, 2 (лист Державної служби якості освіти України від 22.09.2020 року №01/01-23/111.5 «Щодо результатів експертизи освітньої програми»);
- для учнів 5-А та 5-Б класів відповідно додатків 1, 3 до наказу МОН України № 235 від 19.02.2021 року;
- 6-А, 6-Б, 8-Б та 9-А класів відповідно таблиці №10 до наказу МОН України №405 від 20.04.2018 року;
- для учнів 7-А та 7-Б класів відповідно таблиці №1 до наказу МОН України №405 від 20.04.2018 року;
- для учнів 8-А та 9-Б класів з поглибленим вивченням української мови відповідно таблиці №8 до наказу МОН України №405 від 20.04.2018 року;
- для учнів 10-11 (профільних) класів відповідно таблиць № 2, 3 до наказу МОН України №1493 від 28.11.2019 року.

Освітня програма складена на один рік (2022/2023 навчальний рік) і схвалена рішенням педагогічної ради від 17.06.2022 року (протокол №13) та затверджена наказом директора № 33 від 17.06.2022 року.

I. Призначення ЗЗСО та засоби його реалізації

Городищенський заклад загальної середньої освіти I-III ступенів № 1 імені С.С. Гулака-Артемівського Городищенської міської ради Черкаської області є юридичною особою, має печатку, штамп, ідентифікаційний номер.

У своїй діяльності заклад загальної середньої освіти керується Конституцією України, законами України "Про освіту", "Про загальну середню освіту", іншими законодавчими актами України, постановами Верховної Ради України, актами Президента України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, Кабінету Міністрів України, наказами Міністерством освіти і науки України, інших центральних органів виконавчої влади, рішеннями місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, іншими нормативно-правовими актами, Статутом закладу освіти.

Головною метою ЗЗСО є різнобічний розвиток, виховання й соціалізація особистості, яка усвідомлює себе громадянином України, здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення й навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, трудової діяльності та громадянської активності, тобто новий випускник.

Головними завданнями ЗЗСО є:

- забезпечення реалізації права громадян на повну загальну середню освіту;
- виховання громадянина України;
- виховання шанобливого ставлення до родини, поваги до народних традицій і звичаїв, державної та рідної мови, національних цінностей українського народу та інших народів і націй;
- формування й розвиток соціально зрілої, творчої особистості з усвідомленою громадянською позицією, почуттям національної самосвідомості, особистості, підготовленої до професійного самовизначення;
- виховання в здобувачів освіти поваги до Конституції України, державних символів України, прав і свобод людини і громадянина, почуття власної гідності, відповідальності перед законом за свої дії, свідомого ставлення до обов'язків людини й громадянина;
- розвиток особистості школяра, його здібностей і обдаровань, наукового світогляду;
- реалізація права здобувачів освіти на вільне формування політичних і світоглядних переконань;
- виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів;
- генерація нових знань та розвиток відчуття соціальної справедливості;
- створення умов для оволодіння системою наукових знань про природу, людину і суспільство.

Саме виховання компетентної, відповідальної за своє життя людини і є головним завданням школи.

Основним засобом реалізації призначення закладу освіти є здійснення освітньої діяльності відповідно до Типових освітніх програм трьох ступенів освіти: початкової, базової середньої, профільної середньої та навчальних програм. Окрім того, є специфічні, притаманні лише нашому закладу освіти, засоби реалізації свого призначення:

- організація освітнього процесу з використанням технологій дистанційного навчання (у синхронному/асинхронному режимах) в умовах воєнного стану та можливістю за потреби вносити зміни у форму організації освітнього процесу впродовж навчального року в залежності від безпекової ситуації в країні;
- організація навчання за інклюзивною, індивідуальною (педагогічний патронаж) формою для дітей з особливими освітніми потребами відповідно до висновків медико-психолого-педагогічної комісії або/та лікувальних закладів, висновків КУ «Інклюзивно-ресурсний центр Городищенської міської ради Черкаської області», згідно з поданими заявами батьків або осіб, що їх замінюють;
- поглиблене вивчення окремих предметів в основній школі;
- вивчення профільних предметів у старшій школі;
- вивчення другої іноземної мови в основній школі;
- зайнятість учнів у роботі гуртків ДЮСШ, Центру дитячої та юнацької творчості, навчання у Городищенській школі мистецтв.

Навчальні плани для організації навчання за інклюзивною та індивідуальною (педагогічний патронаж) формою навчання розробляються закладом освіти після оформлення пакету документів, отримання наказу відділу освіти Городищенської міської ради про організацію навчання за інклюзивною або індивідуальною формою та затверджуються в установленому порядку.

Навчальні плани за екстернатною формою навчання розробляються та затверджуються після надходження відповідних заяв від здобувачів освіти.

Навчальний заклад несе відповідальність перед особою, суспільством і державою за:

- безпечні умови освітньої діяльності;
- дотримання державних стандартів освіти;
- дотримання договірних зобов'язань з іншими суб'єктами освітньої, виробничої, наукової діяльності, у тому числі зобов'язань за міжнародними угодами;
- дотримання фінансової дисципліни.

Мова навчання – українська.

У відповідності до чинного законодавства заклад загальної середньої освіти здійснює освітній процес відповідно до рівнів загальноосвітніх програм трьох ступенів освіти:

I ступінь - початкова загальна освіта;

II ступінь - основна загальна освіта;

III ступінь - середня (повна) загальна освіта.

Освітня програма початкової школи. I ступінь

Освітня програма початкової освіти (далі освітня програма) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації Городищенського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів №1 ім. С.С. Гулака-Артемівського початкової освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом початкової освіти.

Освітня програма I ступеня (початкова освіта) розроблена на виконання:

- Закону України «Про освіту» (прийняття від 05.09.2017 року, набрання чинності 28.09.2017 року);

- Закону України «Про повну загальну середню освіту» №463-IX від 16.01.2020 року,

крім того:

1-2 класи

- Постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти»;

- Наказ МОН України № 1272 від 08.10.2019 року «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти»;

3-4-і класи

- Постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти»;

- Наказ МОН України № 1273 від 08.10.2019 року «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти».

Загальний обсяг навчального навантаження

Загальний обсяг годин по 1-х класах 805 годин/навчальний рік.

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-4-х класів складає 7000 (вісім початкових класів) годин/навчальний рік:

для 2-х класів – 875 годин/навчальний рік,

для 3-х класів – 910 годин/навчальний рік,

для 4-х класів – 910 годин/навчальний рік.

Перелік, зміст, тривалість і взаємозв'язок освітніх галузей

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

У початковій школі здійснюватиметься поділ на групи 3-4-х класів при вивченні інформатики відповідно до чинних нормативів (наказ Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 р. № 128, зареєстрований в Міністерстві юстиції України від 06.03.2002 за № 229/6517 зі змінами – лист МОН України №1\9-322 від 18.05.2018).

Перелік освітніх програм та освітніх галузей для 2-Б та 3-А класів,

**які працюють за Інтегрованою освітньою програмою для початкової школи
Анжеліки Цимбалару «Світ чекає крилатих»**

Навчання в 1-Б, 2-А та 4-А класах буде організовано за Інтегрованою освітньою програмою для початкової школи Анжеліки Цимбалару «Світ чекає крилатих», затвердженої листом Державної наукової установи «Інститут модернізації змісту освіти» від 24.12.2019 року №22.1/12-Г-1203 та листом Державної служби якості освіти України №01/01-23/111.5 від 22.09.2020 року «Щодо результатів експертизи освітньої програми».

**Освітні галузі Інтегрованої освітньої програми Анжеліки Цимбалару
«Світ чекає крилатих»:**

- Мовно-літературна;
- Математична, технологічна, мистецька;
- Природнича. Соціальна і здоров'язбережувальна. Громадянська та історична;
- Фізкультурна;
- Мистецька. Інформатична. Технологічна.

Навчання в 1 та 2-А класах буде організовано за Типовою освітньою програмою НУШ-2 авторського колективу під керівництвом Шияна Р.Б., затвердженої наказом МОН України №1272 від 08.10.2019 року «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти».

**Перелік освітніх галузей для 1 та 2-А класів,
які працюватимуть за Типовою освітньою програмою НУШ-2**

- Мовно-літературна, у тому числі:
- Рідномовна освіта (українська мова та література;) (МОВ)
- Іншомовна освіта (ІНО)
- Математична (МАО)
- Природнича (ПРО)
- Технологічна (ТЕО)
- Інформатична (ІФО)
- Соціальна і здоров'язбережувальна (СЗО)
- Громадянська та історична (ГІО)
- Мистецька (МІО)
- Фізкультурна (ФІО)

Навчання в 3-Б, 4-А та 4-Б класах буде організовано за Типовою освітньою програмою НУШ-2 авторського колективу під керівництвом Шияна Р.Б., затвердженої наказом МОН України №1273 від 08.10.2019 року «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти».

**Перелік освітніх галузей для 3-Б, 4-А, 4-Б класів, які працюватимуть
за Типовою освітньою програмою НУШ-2**

- Мовно-літературна, у тому числі:
- Рідномовна освіта (українська мова та література;) (МОВ)
- Іншомовна освіта (ІНО)

- Математична (МАО)
- Природнича (ПРО)
- Технологічна (ТЕО)
- Інформатична (ІФО)
- Соціальна і здоров'язбережувальна (СЗО)
- Громадянська та історична (ГІО)
- Мистецька (МІО)
- Фізкультурна (ФІО)

Мовно-літературна освітня галузь

Рідномовна освіта (українська мова і література)

Освітню програму з рідномовної освіти створено на основі Державного стандарту початкової освіти.

Метою рідномовної освіти для загальної середньої освіти є розвиток здатності спілкуватися українською мовою для духовного, культурного й національного самовияву, послуговуватися нею в особистому і суспільному житті, у міжкультурному діалозі, бачити її передумовою життєвого успіху; плекання здатності спілкуватися рідною мовою (якщо вона не українська); формування шанобливого ставлення до культурної спадщини; збагачення емоційно-чуттєвого досвіду.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** рідномовної освіти у початковій школі є:

- виховання стійкої мотивації до читання та прагнення вдосконалювати своє мовлення;
- сприяння індивідуальному самовияву учнів та взаємодії між ними через розвиток комунікативних умінь, зокрема діалогічного мовлення, театралізацію;
- розвиток умінь вдумливого читання і базових правописних умінь;
- збагачення духовного світу учнів через естетичне сприймання творів художньої літератури та медіапродуктів;
- розвиток уяви та творчого мислення учнів за допомогою творів літератури та мистецтва, медіатекстів, театралізації, гри;
- формування умінь опрацьовувати тексти різних видів (художні, науково-популярні, навчальні, медіатексти);
- розвиток здатності спостерігати за мовними явищами, експериментувати зі звуками, словами, фразами, зокрема і в мовних іграх, для опанування початкових лінгвістичних знань і норм української мови;
- створення сприятливого мовного середовища у школі, зокрема й через пізнання сучасної дитячої літератури різної тематики та жанрів.

Відповідно до окреслених завдань, у початковому курсі рідномовної освіти виокремлено такі **змістові лінії**: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовлення», «Театралізуємо».

Комунікативна компетентність, зокрема вільне володіння українською мовою та спілкування рідною мовою (якщо вона не українська), виявляється в безпосередньому та опосередкованому спілкуванні.

Для формування комунікативної компетентності в умовах безпосереднього спілкування програма пропонує розгортати навчальну діяльність у межах змістової лінії **«Взаємодіємо усно»** (мовець / слухач – слухач / мовець). Ця змістова лінія передбачає залучення учнів до дій зі сприймання, перетворення, виокремлення, аналізу й інтерпретації, оцінювання та використання усної інформації в реальній мовленнєвій практиці (бесіда, дискусія у класі, мікродискусія в групі, обговорення в парі тощо).

Для становлення комунікативної компетентності в умовах опосередкованого спілкування (на відстані у просторі та часі) запропоновано змістові лінії **«Читаємо»** (читач – автор), **«Взаємодіємо письмово»** (автор – читач), **«Досліджуємо медіа»** (читач / глядач / слухач – автор). Ці змістові лінії забезпечують здобуття досвіду опосередкованого спілкування, опанування кола знань (понять, уявлень) та вмінь, що дають змогу учням удосконалювати комунікативну компетентність.

Змістова лінія **«Читаємо»** спрямована на розвиток мотивації дітей до читання, залучення їх до читацької діяльності, яка ґрунтується на учнівській ініціативності та самостійності у доборі текстів для читання та інтерпретації прочитаного. Під час читання учні розвивають уміння сприймати та аналізувати текст, оцінювати прочитане та перетворювати інформацію, уявляти, мислити творчо.

Змістова лінія **«Взаємодіємо письмово»** передбачає залучення учнів до реальної писемної практики, зокрема за допомогою цифрових пристроїв та в режимі онлайн. Результатом такої роботи є базові вміння створювати писемні висловлювання у реальному та віртуальному просторі та редагувати їх.

Змістова лінія **«Досліджуємо медіа»** передбачає ознайомлення школярів з основами медіаграмотності. Діти формують уявлення про межу між реальним світом і світом мас-медіа. Вони вчаться інтерпретувати, аналізувати, оцінювати медіатексти (фільм, мультфільм, реклама, фотографія тощо) та створювати прості медіапродукти. Змістова лінія **«Досліджуємо медіа»** пропонує інструмент для активного критичного освоєння комунікативного медіасередовища.

Змістова лінія **«Досліджуємо мовлення»** забезпечує дослідження мовних закономірностей і формування на цій основі свідомих мовленнєвих умінь (орфоепічних, лексичних, граматичних, правописних, стилістичних, словотвірних). Також у межах цієї змістової лінії учні опановують виражальні засоби художніх текстів, що в цілому сприяє творенню індивідуального стилю мовлення.

Змістова лінія **«Театралізуємо»** слугує розвитку комунікативних умінь учнів, зокрема вміння моделювати різні ситуації спілкування, обирати відповідні комунікативні стратегії, досліджувати несловесні засоби спілкування. Увага до несловесних засобів приділятиметься і в змістових лініях **«Взаємодіємо усно»** та **«Досліджуємо медіа»**, а сам прийом театралізації може використовуватися й у змістовій лінії **«Читаємо»**.

Специфіка змістової лінії **«Театралізуємо»** пов'язана з формуванням уявлення про театр як місце, де учні здобувають досвід співчуття та співпереживання. Тому в межах змістової лінії **«Театралізуємо»** учні досліджують чужу (глядач) та власну

(актор) експресію. Ця змістова лінія передбачає залучення учнів до сценічної творчості, в умовах якої школярі набувають акторського досвіду, зокрема імпрровізації, що забезпечує розвиток у дитини емоційного інтелекту, творчого мислення, самосвідомості й самоєфективності, уміння мобілізувати інших, ініціативності, уміння долати бар'єри, пов'язані з неоднозначністю, невизначеністю та ризиками, співпрацювати з іншими особами.

Іншомовна освіта (англійська та інші мови)

Метою іншомовної освіти для загальної середньої освіти є формування іншомовної комунікативної компетентності для безпосереднього та опосередкованого міжкультурного спілкування, що забезпечує розвиток інших ключових компетентностей і задоволення різних життєвих потреб дитини.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** іншомовної освіти у початковій школі є:

- здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених цією програмою;
- розуміти на слух зміст автентичних текстів;
- читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту;
- здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань;
- адекватно використовувати досвід, набутий під час вивчення рідної мови та інших навчальних предметів;
- використовувати в разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів;
- критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб;
- висловлювати свої думки, почуття та ставлення;
- ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування;
- обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб;
- ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов.

Зміст навчання забезпечується єдністю предметного, процесуального та емоційно-ціннісного компонентів і створюється на засадах опанування іноземної мови в контексті міжкультурної парадигми, що передбачає ознайомлення з культурою народу, чию мову вивчають учні. Такий підхід зумовлює формування готовності до міжкультурної комунікації в межах типових сфер, тем і ситуацій спілкування, визначених навчальною програмою. На кінець 2-го класу учні загальноосвітніх навчальних закладів досягають рівня Pre-A1, а на кінець 4-го класу – рівня A1. Ці рівні характеризують результати навчальних досягнень у кожному виді мовленнєвої діяльності та узгоджуються із «Загальноєвропейськими рекомендаціями з мовної освіти»¹.

¹¹Йдеться про документ: Common European Framework of reference for language learning, teaching and assessment.

Відповідно до мети ішомовної освіти та завдань у початковій школі, виокремлено такі **змістові лінії**: «Сприймання на слух», «Зорове сприймання», «Усна взаємодія», «Усне висловлювання», «Писемна взаємодія», «Писемне висловлювання», «Онлайн взаємодія».

Ішомовна комунікативна компетентність виявляється в безпосередньому та опосередкованому міжкультурному спілкуванні. Для формування комунікативної компетентності в умовах безпосереднього спілкування програма пропонує розгортати навчальну діяльність у межах змістових ліній **«Сприймання на слух»**, **«Усна взаємодія»**, **«Усне висловлювання»**. Змістова лінія **«Сприймання на слух»** передбачає залучення учнів до дій зі сприймання коротких простих запитань, тверджень, вказівок, інструкцій та реагування на них вербально і/ або невербально. Змістова лінія **«Усна взаємодія»** спрямована на розвиток умінь розпізнавати знайомі слова повсякденного вжитку у знайомому контексті; ставити запитання та давати відповіді про себе та щоденні справи. Змістова лінія **«Усне висловлювання»** передбачає творення коротких фраз про себе, надавання базової персональної інформації (наприклад, ім'я, адреса, родина, національність).

Для становлення комунікативної компетентності в умовах опосередкованого спілкування (на відстані в просторі та часі) запропоновано змістові лінії **«Зорове сприймання»** (читач – автор), **«Писемна взаємодія»**, **«Писемне висловлювання»**, **«Онлайн взаємодія»**. Усі перелічені змістові лінії забезпечують для учня здобуття досвіду опосередкованого спілкування та опанування низки комунікативних умінь, що дасть змогу учням розвивати комунікативну компетентність. Змістова лінія **«Зорове сприймання»** передбачає сприймання та розпізнавання знайомих слів у супроводі малюнків. У рамках змістової лінії **«Писемне висловлювання»** учні навчаються писати короткі фрази для надання базової інформації. Результатом опрацювання змістової лінії **«Онлайн взаємодія»** є оволодіння вміннями встановлювати базовий соціальний контакт онлайн, вживаючи найпростіші ввічливі форми вітання та прощання, та розміщувати прості твердження про себе у форматі онлайн.

Математична освітня галузь

Освітня програма з математики для 1–4 класів спрямована на формування в учнів математичної ключової і предметної компетентностей, реалізацію мети та загальних цілей освітньої галузі, визначених у Державному стандарті початкової освіти (далі Стандарт).

При конструюванні програми головний акцент зроблено на реалізацію компетентнісного підходу у викладанні математики. Визначальними у структурі програми є обов'язкові та очікувані результати навчання на кінець другого та четвертого класів.

Такий підхід дає можливість чітко бачити, якими компетентностями мають оволодіти молодші школярі на першому та другому циклах початкової освіти, а вчитель не мусить концентрувати свою увагу на вивченні однакового для всіх обсягу і змісту

матеріалу, залишаючи за собою право його вибору з урахуванням вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб учнів шляхом розроблення власної освітньої програми.

Метою математичної освітньої галузі Стандарт визначає «розвиток математичного мислення дитини, здатностей розуміти й оцінювати математичні факти й закономірності, робити усвідомлений вибір, розпізнавати в повсякденному житті проблеми, які можна розв'язувати із застосуванням математичних методів, моделювати процеси та ситуації для вирішення проблем».

У відповідності із загальними цілями найважливішими **завданнями** навчання математики можуть бути:

- формування здатності розпізнавати серед повсякденних проблем ті, які можна розв'язати із застосуванням математичних методів та способів;
- розвиток уміння здійснювати дослідження, аналіз, планування послідовності дій для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту, зокрема й сюжетних задач;
- формування та розвиток усвідомлених і міцних обчислювальних навичок;
- вироблення вміння описувати побачене, почуте, прочитане за допомогою простих математичних моделей;
- формування відповідального ставлення щодо висування гіпотез, їх оцінки, доведення або спростування, обґрунтування свого вибору;
- вироблення досвіду дослідження просторових відношень, форм об'єктів навколишнього світу, конструювання площинних та об'ємних геометричних фігур;
- вироблення вміння сприймати, перетворювати та оцінювати отриману інформацію, використовуючи різні джерела, у тому числі й засоби інформаційно-комунікаційних технологій.

У початковому курсі математичної освіти відповідно до зазначеної мети і сформульованих завдань виділенотакізмістові лінії: **«Лічба»**, **«Числа. Дії з числами»**, **«Вимірювання величин»**, **«Просторові відношення. Геометричні фігури»**, **«Робота з даними»**.

У межах змістовихліній **«Лічба»**, **«Числа. Дії з числами»** здійснюється формування поняття числа, насамперед, розуміння учнями принципу утворення різних видів чисел (натуральних одноцифрових, натуральних багатоцифрових, дробовихтощо) та способів виконання дій з цими числами – порівняння, додавання, віднімання, множення та ділення. Крім того, розгортається робота з дослідження законів і властивостей, способів виконання арифметичних дій під час розв'язання повсякденних проблем математичного змісту, зокрема й сюжетних задач. У рамках змістової лінії **«Вимірювання величин»**, опираючись на суб'єктний досвід та навички дослідницької роботи, молодші школярі вчатьсясимірювативеличини довжини, маси, температури, часу, місткості (об'єму) за допомогою підручних засобів і вимірювальних приладів, оперувати грошима.

Разом з тим, учні виконують перетворення, порівняння, додавання і віднімання іменованих чисел, розв'язують повсякденні проблеми математичного змісту, в тому числі й сюжетні задачі, використовуючи різні одиниці вимірювання величин.

У процесі навчальної роботи з різного роду величинами виокремлюється також і *робота з геометричним матеріалом*, дослідження просторових відношень та геометричних фігур різних форм, конструювання площинних та об'ємних фігур з підручного матеріалу, створення макетів реальних та уявних об'єктів різних конструкцій, виконання простих завдань, описаних у математичних текстах, в т.ч. й сюжетних задачах геометричного змісту (змістова лінія «**Просторові відношення. Геометричні фігури**»).

Формування в учнів уміння аналізувати повсякденні проблеми математичного змісту потребує оволодіння ними *математичним моделюванням* як прийомом *діяльності* при дослідженні реальних об'єктів і процесів та при розв'язуванні навчально - пізнавальних і практико зорієнтованих задач, використовуючи різні джерела інформації, в тому числі й засоби інформаційно-комунікаційних технологій.

З прикладами так званих «фізичних» моделей школярі зустрічаються ще в дошкіллі: іграшки, що оточують дитину, фотографія людини, глобус та ін., а математичне моделювання – це створення моделей та їх дослідження засобами математики.

З 1-го класу учнів варто привчати до роботи з різного виду *простими математичними моделями*, оскільки вони так чи інакше допомагають виділити, впорядкувати, проаналізувати та зафіксувати дані (подані в умові задачі, зібрані за допомогою опитувальника тощо). Ця робота розгортається у межах змістової лінії «**Робота з даними**».

Таким чином, упродовж двох циклів навчання математики у поєднанні з іншими освітніми галузями у здобувачів початкової освіти здійснюватиметься формування знань, умінь, ставлень, що є сутністю компетентнісного підходу, для забезпечення подальшої здатності успішно навчатися, усвідомлюючи роль математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини.

Природнича освітня галузь

Метою природничої освітньої галузі для загальної середньої освіти є формування наукового мислення та культури дослідження; розвиток системних уявлень про цілісність та розмаїття природи, утвердження принципів сталого розвитку, ефективної, безпечної і природоохоронної поведінки в довкіллі.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** природничої освітньої галузі у початковій школі є:

- виховання любові та шанобливого ставлення до природи рідного краю, України, планети Земля;
- формування екологічно й етично обґрунтованої поведінки у природі, залучення до участі у природоохоронних акціях;
- розвиток зацікавлення до пізнання природи, оволодіння способами навчально-пізнавальної діяльності, елементарними дослідницькими вміннями (через експерименти, спостереження);

- поступове формування уявлень про природничо-наукову картину світу через поглиблення початкових знань про природні об'єкти і явища, взаємозв'язки в системі «нежива природа – жива природа», про залежність людини від стану навколишнього середовища та її вплив на нього.

Відповідно до зазначених мети і завдань, виокремлено такі **змістові лінії**: «Я пізнаю природу», «Я у природі», «Я у рукотворному світі».

Змістова лінія **«Я пізнаю природу»** спрямована на формування дослідницьких умінь школярів через підтримку допитливості та інтересу до спостережень, експериментів та моделювання для пошуку відповідей на запитання про навколишній світ.

Змістова лінія **«Я у природі»** передбачає розвиток уявлень молодших школярів про об'єкти та явища природи, встановлення зв'язків між неживою і живою природою, формування бережливого ставлення до природи; вироблення навичок екологічно доцільної поведінки в довкіллі.

Змістова лінія **«Я в рукотворному світі»** спрямована на формування загальних уявлень про світ, створений людиною, понять про взаємозв'язки людини і природи, слугує джерелом натхнення для пошуку та втілення дитячих винахідницьких ідей та проектів.

Провідна роль у вивченні природничої освітньої галузі належить дослідженням (спостереженням, експериментам), екскурсіям, природоохоронній та проектній діяльності школярів.

Технологічна освітня галузь

Метою технологічної освітньої галузі для загальної середньої освіти є формування в учня/учениці здатності до зміни навколишнього світу засобами сучасних технологій без шкоди для середовища, до використання технологій для власної самореалізації, культурного й національного самовияву.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** технологічної освітньої галузі у початковій школі є:

- залучення учнів до різних видів діяльності, формування вмінь для створення виробу від творчого задуму до його втілення в готовий результат;
- формування в учнів культури праці та побуту, навичок раціонального ведення домашнього господарства, задоволення власних потреб та потреб інших, відповідальності за результати власної діяльності;
- формування вміння ефективно використовувати природні матеріали з турботою про навколишнє середовище;
- створення умов для практичного і творчого застосування традицій і сучасних ремесел.

Зміст технологічної освітньої галузі в початкових класах структурується за такими **змістовими лініями**: «Технічна творчість і техніка», «Світ технологій», «Світ ремесел», «Побут».

Змістові лінії, які систематизують очікувані результати навчання, спрямовані на формування ключових компетентностей учнів.

Змістова лінія «**Технічна творчість і техніка**» спрямована на залучення учнів до творчої діяльності у процесі конструювання та моделювання під час самостійної або колективної роботи з конструктором. Процес конструювання з готових деталей (моделей) конструктора має на меті сприяти розвитку просторової уяви й елементів творчого та технічного мислення учнів, через читання і зіставлення малюнків, графічних зображень, за якими учні складатимуть конструкції. Учні виконуватимуть макетування об'ємних моделей транспортних засобів, будинків, веж, роботів тощо.

Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до деталей конструкторів, відповідних графічних зображень схем для конструювання простих моделей; матеріалів для виготовлення та оздоблення виробу

Змістова лінія «**Світ технологій**» має на меті формувати в учнів здатність планувати власну діяльність у процесі вивчення конструкційних матеріалів – від розпізнавання їх на дотик до аргументованого добору для створення виробу, виконувати найпростіші способи їх обробки. Важливою умовою засвоєння цієї лінії є формування в учнів здатності розуміти і дотримуватися послідовності у виготовленні виробів, аргументувати обрану послідовність у роботі. У процесі роботи з матеріалами провідними операціями будуть: різання ножицями, склеювання, зв'язування стрічок тощо.

Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до матеріалів, технологічних карток (схем), необхідних для виготовлення виробу, інструментів та пристосувань, довідникових посібників (книжки з ілюстраціями до творів, набори малюнків до мультфільмів тощо). Організація екскурсій на виробничі об'єднання, перегляд та обговорення відеофільмів про виробництво. Перегляд та обговорення фільмів (мультфільмів), у яких висвітлюється повторне та економне використання матеріалів.

Змістова лінія «**Світ ремесел**» має на меті формувати в учнів ставлення до творів декоративно-ужиткового мистецтва та ремесел як культурної спадщини українського народу, а також вміння створювати та оздоблювати прості вироби за зразком чи власним задумом, із застосуванням традиційних ремесел або технік декоративно-ужиткового мистецтва. У процесі роботи провідними операціями будуть: різання ножицями, склеювання, зв'язування, різьблення, ліплення тощо.

Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до виробів, виготовлених традиційними та сучасними ремеслами; матеріалів, інструментів та пристосувань, каталогів, фотографій тощо. Перегляд та обговорення фільмів (мультфільмів), у яких висвітлюються технології традиційних та сучасних ремесел.

Відвідування (реально чи віртуально) майстерень народних умільців, музеїв декоративно-ужиткового мистецтва.

Змістова лінія «**Побут**» має на меті формувати практичні навички організації власної життєдіяльності, розв'язувати практичні завдання у власному побуті, планувати та реалізовувати найпростіші трудові дії (ремонт іграшок, книжок, догляд за рослинами, домашніми тваринами; приготування страв за рецептами; догляд за одягом та взуттям).

Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до матеріалів, інструментів та пристосувань; об'єктів (іграшок, книжок тощо). Перегляд та обговорення фільмів (мультфільмів), у яких висвітлюються найпростіші дії щодо самостійності в побуті.

Технологічна освітня галузь базується на практичній діяльності учнів. На кожному занятті передбачено виконання практичної роботи. Об'єкти праці для виготовлення учитель/ учителька добирає, спираючись на побажання учнів.

Інформатична освітня галузь

Метою інформатичної освітньої галузі для загальної середньої освіти є формування в учня/ учениці здатності до вирішення проблем із використанням цифрових пристроїв, інформаційно-комунікаційних технологій та критичного мислення для розвитку, творчого самовираження, власного та суспільного добробуту; безпечна та відповідальна діяльність в інформаційному суспільстві.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** інформатичної освітньої галузі у початковій школі є:

- формування відповідальної позиції цифрового громадянина, навичок безпечного й етичного користування цифровими пристроями та мережами;
- формування початкових умінь розрізняти інформацію різних видів та працювати з нею за допомогою цифрових пристроїв чи без них;
- формування початкових умінь визначати, знаходити та зберігати інформацію, необхідну для розв'язання життєвих проблем (навчання, гри тощо), за допомогою цифрових пристроїв, мереж та без них, самостійно та під час групової взаємодії; розрізняти правдиву і неправдиву інформацію різних видів;
- налагодження комунікації за допомогою цифрових пристроїв та мереж для спільної творчості, співпраці, навчання, гри;
- формування початкових умінь створювати електронні тексти (зображення, відео, звуки, програми тощо) за допомогою цифрових пристроїв;
- формування вмінь презентувати себе, власну творчість, ідеї, створені продукти та інші результати індивідуальної та групової діяльності за допомогою цифрових пристроїв.

Реалізація поставленої мети та завдань у початковій школі відбувається за **змістовими лініями** “Я у світі інформації (Дані. Інформація. Моделі)”, “Моя цифрова творчість”, “Комунікація та співпраця”, “Я і цифрові пристрої”, “Відповідальність та безпека в інформаційному суспільстві”.

У рамках змістової лінії **“Я у світі інформації (Дані. Інформація. Моделі)”** формуються початкові вміння розпізнавати, знаходити, свідомо відбирати, зберігати та опрацьовувати просту інформацію за допомогою цифрових пристроїв та без них. Розпізнавання правдивої і неправдивої інформації в усіх її виявах (текст, зображення, звук тощо) необхідне для формування критичного мислення, що сприяє безпеці в інформаційному просторі дитини. Початкові уявлення про моделі реалізуються через визначення істотних і неістотних властивостей об’єктів та створення на основі цього простих моделей об’єктів.

Змістова лінія **“Моя цифрова творчість”** розкривається через практичну діяльність (індивідуальну і групову) зі створення простих інформаційних продуктів (програм, текстів, зображень, відео, звуків, тощо) за допомогою цифрових пристроїв та програм для творчого самовираження, презентації себе і продуктів власної діяльності, вирішення завдань інших освітніх галузей.

В основі змістової лінії **“Комунікація та співпраця”** – ознайомлення із доступними для дитини засобами цифрової та безпосередньої комунікації для гри, спілкування, навчання, отримання нової інформації; використання безпечного онлайнового чи офлайнового середовища для цього. В умовах роботи у групі учні мають навчитися окреслювати цілі індивідуальної та групової діяльності, розподіляти ролі в межах групи, оцінювати здобутий результат, аналізувати помилки та усувати їх, доброзичливо взаємодіяти безпосередньо та в мережах.

Змістова лінія **“Я і цифрові пристрої”** реалізовується через усвідомлення і розпізнавання тих завдань, які можна розв’язати за допомогою цифрових пристроїв, виходячи з їхніх функціональних можливостей (фотографувати, записувати, слухати, відображати, опрацьовувати інформацію тощо). До основних умінь, які формуються через цю змістову лінію, належать розпізнавання простих програмних і технічних несправностей та вміння усувати їх самостійно чи з допомогою дорослих, розуміти обмеження та переваги пристроїв стосовно виконуваних завдань, усвідомлювати, що машини можуть імітувати інтелектуальну діяльність. Ця змістова лінія охоплює вміння організовувати власний робочий простір на фізичному та простому програмному рівні для збереження здоров’я, доброго самопочуття та ефективної діяльності учня/ учениці.

Змістову лінію **“Відповідальність та безпека в інформаційному суспільстві”** спрямовано на створення безпечних умов для учня / учениці під час роботи з цифровими пристроями і в мережах, що передбачає захист особистої інформації, формування принципів етичного, доброзичливого та відповідального спілкування через мережі, навички і можливості захисту власного інформаційного простору, фізичного та психологічного здоров’я. У рамках цієї змістової лінії в учнів формується відповідальне та шанобливе ставлення до власної та чужої інформаційної діяльності, яке на рівні початкової школи виявляється, зокрема, і через зазначення власного авторства, посилання на авторство інших, а також через усвідомлення шкоди від списування.

Вказані змістові лінії передбачають можливу інтеграцію інформатичної освітньої

галузі з іншими освітніми галузями через розв'язування дослідницьких завдань, формування наскрізних умінь учнів, інформатичної грамотності та культури.

Соціальної та здоров'язбережувальна освітня галузь

Метою соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі для загальної середньої освіти є становлення самостійності учня / учениці, його / її соціальної залученості та активності через формування здорового способу життя, розвиток підприємливості, здатності до співпраці в різних середовищах, впевненості в собі та доброчесності для безпеки, добробуту та сталого розвитку.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі у початковій школі є:

- формування у школярів стійких переконань щодо цінності життя, здоров'я і безпеки для себе і тих, хто його / її оточує;
- виховання дбайливого та усвідомленого ставлення до власного здоров'я і безпеки;
- розвиток потреби самопізнання та самовдосконалення;
- формування в учнів сталої мотивації до здорового способу життя;
- формування свідомого прагнення дотримуватися безпечної, здорової та етичної поведінки для поліпшення добробуту;
- розвиток уміння ухвалювати рішення в повсякденних ситуаціях з користю для безпеки та здоров'я;
- сприяння індивідуальному розвитку самостійності, підприємливих якостей та поведінки свідомого споживача;
- формування вміння вчитися без шкоди для здоров'я;
- створення сприятливого безпечного та здорового середовища в школі.

Зміст соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі структуровано за трьома **змістовими лініями**: «Безпека», «Здоров'я», «Добробут».

Змістова лінія **«Безпека»** передбачає розвиток умінь безпечної поведінки вдома, школі та у природному й техногенному середовищі, прогнозування наслідків небезпечних дій, визначення впливів на вибір безпечної поведінки, дотримання правил (дорожнього руху, використання побутової техніки і побутової хімії тощо) та відповідального ставлення до особистої безпеки й безпеки інших.

Змістова лінія **«Здоров'я»** спрямована на формування в учнів здоров'язбережувальної компетентності і поведінки через набуття навичок здорового способу життя, розвиток позитивної самооцінки, критичного мислення, умінь ухвалювати зважені рішення, відповідально ставитися до власного здоров'я та здоров'я тих, хто поряд, і протидіяти негативним соціальним чинникам.

Змістова лінія **«Добробут»** забезпечує розвиток етичної поведінки в соціумі, вміння вчитися і формування позитивного ставлення до навчання, усвідомлення важливості здорового способу життя для добробуту, розвиток підприємливості і споживчої культури для оптимального використання ресурсів та забезпечення

добробуту, орієнтацію учнів на відповідальне ставлення до безпеки та здоров'я як до найважливіших життєвих цінностей.

Навчальний матеріал змістових ліній реалізується наскрізно в кожній темі через взаємоінтеграцію і взаємодоповнення.

Громадянська та історична освітня галузь

Метою громадянської та історичної освітньої галузі для загальної середньої освіти є створення умов для формування в учня / учениці початкової школи власної ідентичності та готовності до змін через усвідомлення своїх прав і свобод, осмислення зв'язків між історією і теперішнім життям; плекання активної громадянської позиції на засадах демократії та поваги до прав людини, набуття досвіду співжиття за демократичними процедурами.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** громадянської та історичної освіти у початковій школі є:

- здобуття знань про сучасність і минуле своєї родини, місцевої громади, Батьківщини, людства, формування відповідного віковим можливостям розуміння змісту пам'ятних для себе та для громадян України подій;
- сприяння початковому усвідомленню власної гідності, цінності свободи і прав людини, своєї належності до родини, місцевої та шкільної громад, українського народу, вироблення відповідального ставлення до власної діяльності та діяльності інших;
- формування умінь орієнтуватися в історичному часі та соціальному просторі, знаходити та опрацьовувати доступну для себе суспільну інформацію, пояснювати її зміст та передавати породжені нею враження і думки;
- удосконалення набутих дітьми в дошкільному віці позитивних моделей поведінки у громадських місцях та опанування нових, пов'язаних із діяльністю школяра / школярки;
- розвиток здатності обстоювати власну думку та приймати інших, вирізняти вияви нерівності, несправедливості та дискримінації;
- створення умов для набуття успішного досвіду конструктивної взаємодії та громадянської поведінки, формування емоційно-ціннісного компонента громадянської культури особистості.

Для формування ідентичності та громадянської компетентності учнів програма пропонує опановувати потрібні для цього знання і вміння, виробляти навички громадянської поведінки та виховувати громадянські чесноти в межах таких **змістових ліній**: «Я – Людина», «Я серед людей», «Моя культурна спадщина», «Моя шкільна і місцева громади», «Ми – громадяни України. Ми – європейці».

Змістова лінія **«Я – Людина»** передбачає залучення учня / учениці до опрацювання та використання для самоідентифікації елементарної інформації про людину як унікальну у Всесвіті істоту, яка творить себе як особистість, формує свій характер і розвиває цінні якості у процесі пізнавальної і трудової діяльності. Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє самопізнанню учнів, усвідомленню власних потреб, уподобань, здібностей та інтересів, заохочує обирати цілі особистісного зростання (бути відповідальним, чесним тощо), допомагає початковому усвідомленню гідності та неповторності будь-якої людини.

Змістова лінія **«Я серед людей»** забезпечує усвідомлення ролі зв'язків, які існують між людьми, значення рідні, друзів, приятелів, спільнот, з якими дитина себе ідентифікує. Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє набуттю досвіду громадянської поведінки та свідомому виборові норм і моделей поведінки, часто за певними взірцями.

Змістова лінія **«Моя культурна спадщина»** дає змогу учнівству усвідомити свою вкоріненість у національну, а також рідну за етнічним походженням культуру, в європейську цивілізацію. Учні/ учениці отримують можливість дослідити місцеві пам'ятки, пізнати традиції та минуле своєї родини, рідної етнічної групи, нації. Навчання в межах цієї змістової лінії сприяє розумінню значущості та різноманітності культурних надбань людства, формуванню умінь пізнавати минуле.

Лінія **«Моя шкільна і місцева громади»** забезпечує розуміння учнем/ ученицею базових норм шкільного та місцевого громадського життя, дає йому/ їй змогу посилено долучатися до їх відтворення та модернізації. Пізнання шкільних і місцевих традицій, ознайомлення з громадянськими вчинками земляків, діяльністю шкільної адміністрації, місцевих органів влади та добровільних асоціацій, зорієнтованих на громадські справи, сприяє набуттю учнями первинного досвіду громадянської дії, демократичної поведінки та конструктивної взаємодії, впливає на формування емоційно-ціннісного компонента громадянської культури дитини. Навчання в межах цієї змістової лінії забезпечує вироблення вмінь висловлювати та обстоювати свою думку та приймати інших, висувати власні ініціативи, планувати й організовувати посильні для дітей молодшого шкільного віку громадські справи.

Змістова лінія **«Ми – громадяни України. Ми – європейці»** дає учневі / учениці елементарні уявлення про національну символіку та державні атрибути України, націю (народ), державу, політику, владу, ключові події в історії України, підводить до прийняття демократичних цінностей та ідей євроатлантичної інтеграції Батьківщини. У межах цієї змістової лінії на прикладі відомих історичних постатей та національних героїв школярі усвідомлюють цінності патріотизму, активної громадянської позиції, самоповаги та ін.

Змістові лінії громадянської та історичної освітньої галузі у початковій школі мають бути реалізовані оптимальними для кожного елементу змісту та навчальної цілі інтерактивними методами, із використанням інформаційних технологій.

Мистецька освітня галузь

Метою навчання мистецтва для загальної середньої освітньої формування культурних цінностей у процесі пізнання мистецтва та художньо-творчого самовираження в особистому та суспільному житті; плекання пошани до національної і світової мистецької спадщини.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** навчання мистецтва у початковій школі є:

- збагачення духовного світу учня / учениці під час сприймання мистецтва та художньої творчості; виховання шани до національної і світової культурної спадщини;
- набуття досвіду творення художніх образів через опанування елементарними

мистецькими вміннями; розвиток загальних і спеціальних мистецьких здібностей;

- розкриття творчого потенціалу особистості; стимулювання художньо-образного мислення, художніх інтересів; виховання естетичного смаку; сприяння творчому самовияву та розвитку індивідуального стилю учня / учениці через мистецтво;
- розвиток вміння інтерпретувати твори мистецтва, висловлювати враження та особистісне ставлення до них; засвоєння початкових знань про види мистецтва, особливості їхньої художньо-образної мови, зокрема у взаємозв'язках;
- формування вміння презентувати й оцінювати власну творчість, плекання потреби у самовдосконаленні;
- формування вміння взаємодіяти з іншими через мистецтво, виявляти зв'язки мистецтва з природним і соціокультурним середовищем;
- виховання здатності застосовувати мистецтво для отримання задоволення та емоційного самопізнання.

Реалізація поставленої мети та завдань здійснюється за **змістовими лініями**: «Художньо-практична діяльність», «Сприймання та інтерпретація мистецтва», «Комунікація через мистецтво», які окреслюють рамкову модель досягнення загальних цілей мистецької освітньої галузі.

Змістова лінія **«Художньо-практична діяльність»** націлює на розвиток креативності та мистецьких здібностей учнів через практичне засвоєння основ художньої мови різних видів мистецтва та способів художньо-творчого самовияву. Ця змістова лінія реалізується через формування в учнів умінь застосовувати різні виражальні засоби для творення художніх образів, імпровізування та естетичного перетворення довкілля, а також формування уявлень про можливість і способи впливати на емоційний стан завдяки мистецькій діяльності.

Змістова лінія **«Сприймання та інтерпретація мистецтва»** спрямована на пізнання цінностей, що несуть твори мистецтва. Її реалізація передбачає розвиток емоційної сфери учнів, збагачення естетичного досвіду, формування в них умінь сприймати, аналізувати, інтерпретувати, оцінювати мистецтво, виявляючи до нього емоційно-ціннісне ставлення, а також формування уявлень про можливість і способи впливати на свій емоційний стан завдяки сприйманню творів мистецтва.

Реалізація змістової лінії **«Комунікація через мистецтво»** націлена на соціалізацію учнів через мистецтво, усвідомлення ними свого «Я» (своїх мистецьких можливостей). Змістова лінія передбачає формування в учнів умінь презентувати себе і свої досягнення, критично їх оцінювати, взаємодіяти з іншими через мистецтво у середовищі, зокрема в різних культурно-мистецьких заходах, обговореннях тощо.

Мистецька освітня галузь може реалізуватися через інтегровані предмети або предмети за окремими видами мистецтва: наприклад, музичне мистецтво, образотворче мистецтво тощо за умови реалізації упродовж циклу навчання всіх очікуваних результатів галузі.

Фізкультурна освітня галузь

Метою цієї галузі для загальної середньої освіти є формування в учня / учениці стійкої мотивації до занять фізичною культурою і спортом та життєво необхідних рухових умінь і навичок для збереження власного здоров'я, розширення функціональних можливостей організму.

Відповідно до окресленої мети, головними **завданнями** фізкультурної освітньої галузі у початковій школі є:

- розширення рухового досвіду, вдосконалення навичок життєво необхідних рухових умінь та навичок, використання їх у повсякденній та ігровій діяльності;
- розширення функціональних можливостей організму через цілеспрямований розвиток фізичних якостей і природних здібностей;
- збереження та зміцнення здоров'я школярів;
- формування загальних уявлень про фізичну культуру, її значення в житті людини, збереженні та зміцненні здоров'я;
- формування основ здорового способу життя і створення умов для покращення фізичного і психоемоційного стану;
- формування практичних навичок щодо самостійних занять фізичними вправами та проведення активного відпочинку;
- розвиток комунікативних умінь під час занять фізичною культурою;
- формування морально-вольових якостей та позитивного ставлення до занять фізичною культурою і спортом;
- усвідомлення ролі занять спортом і Олімпійського руху для формування самоповаги, впевненості в собі, прагнення досягати успіху, дотримуючись принципів чесної гри;
- збільшення обсягу рухової активності, яка приносить радість дитині;
- формування творчих здібностей засобами фізичної культури.

Освітня програма фізкультурної освітньої галузі для 1-4 класів охоплює такі **змістові лінії**: «Базова рухова активність», «Ігрова та змагальна діяльність учнів (рухливі ігри та естафети)», «Турбота про стан здоров'я та безпеку».

Змістова лінія **«Базова рухова активність»** охоплює такі види діяльності, які спрямовані на формування життєво необхідних рухових умінь і навичок.

Змістова лінія **«Ігрова та змагальна діяльність учнів (рухливі ігри та естафети)»** пов'язана з опануванням рухливих ігор та естафет, що задовольняє потребу в руховій активності та сприяє формуванню комунікативних здібностей.

Змістова лінія **«Турбота про стан здоров'я та безпеку»** спрямована на формування свідомого ставлення до власного здоров'я та вмінь безпечної поведінки в процесі фізкультурної діяльності.

Предметом навчання у початковій школі в галузі фізичного виховання є **рухова активність із загальноосвітньою спрямованістю**.

Нові підходи до змісту занять фізичною культурою повинні орієнтувати вчителів не тільки на фізичну підготовленість, а й на розвиток особистості, на індивідуальне сприймання навчального матеріалу. Розв'язання цих завдань допускає відхід від жорсткої регламентації занять, підвищення їхньої емоційної насиченості, максимальної

різноманітності форм, методів та засобів фізичного виховання, широкого використання інноваційних технологій фізичного виховання.

Освітня галузь "Мистецтво" в 1-4 класах реалізується як окремі курси: «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво».

Розподіл годин варіативної складової у 1-4 класах здійснюється з метою посилення предметів інваріантної складової та виконання вимог навчальних програм з предметів. Таким чином, у 1-4 класах введено по 1 годині індивідуальних та групових занять.

ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів, окреслених Типовими освітніми програмами.

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості перевіряти його на практиці й встановлювати причинно-наслідкові зв'язки. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньо предметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

ВИМОГИ ДО ОСІБ, ЯКІ МОЖУТЬ РОЗПОЧИНАТИ ЗДОБУТТЯ ПОЧАТКОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років (відповідно до Закону України «Про освіту»).

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти за інших умов.

ФОРМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку, екскурсії, віртуальні подорожі, спектаклі, квести, які вчитель організує у межах уроку або в позаурочний час.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

ОПИС ТА ІНСТРУМЕНТИ СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).
- Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:
- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

II ТА III СТУПІНЬ БАЗОВА ТА ПОВНА ЗАГАЛЬНА СЕРЕДНЯ ОСВІТА

Для 6-х, 7-х, 8-Б, 9-А класів:

- Постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 538 від 07.08.2013](#));
- Наказ МОН України №405 від 20.04.2018 р.
"Про затвердження типових освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня» (таблиця 10).

Для 7-х класів:

- Постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 538 від 07.08.2013](#));
- Наказ МОН України №405 від 20.04.2018 р.
"Про затвердження типових освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня» (таблиця 1).

Для 8-А, 9-Б класів:

- Постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 538 від 07.08.2013](#));
- Наказ МОН України №405 від 20.04.2018 р.
"Про затвердження типових освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня» (таблиця 8).

Для 10-11-х класів

- Постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти» (Із змінами, внесеними згідно з Постановою КМ [№ 538 від 07.08.2013](#))
- Наказ МОН України №1493 від 28.11.2019 р.
"Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня» (таблиці 2, 3).

Перелік освітніх галузей

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

- Мови і літератури
- Суспільствознавство
- Мистецтво
- Математика
- Природознавство
- Технології
- Здоров'я і фізична культура

Навчальні плани II ступеня та III ступеня передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову, що є шкільним компонентом і задовольняє освітні потреби учнів та їх батьків.

Повноцінність базової та повної середньої освіти забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових, які в обов'язковому порядку фінансуються з бюджету. Освітня програма не включає освітні послуги, які надає школа за батьківські кошти.

З метою виконання вимог Державного стандарту навчальні плани містять усі предмети інваріантної складової, передбачені обраним варіантом навчальних планів та

варіативної складової, яка відповідає переліку, затвердженому наказом директора школи.

Навчальними планами старшої школи реалізуються через освітні галузі Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети і курси за вибором. Вони охоплюють інваріантну складову, сформовану на державному рівні, яка є спільною для всіх закладів загальної середньої освіти незалежно від підпорядкування і форм власності, та варіативну складову.

Години варіативної складової розподіляються на:

- упровадження курсів за вибором;
- факультативи;
- індивідуальні та групові заняття.

Оскільки школа має давні традиції та напрацювання філологічного напрямку, тому й навчальні плани побудовані на поглибленому вивченні профільних предметів української мови та літератури та поглибленого вивчення української мови. Організація освітнього процесу заснована на досягненні очікуваних результатів, зазначених у Типових освітніх програмах трьох ступенів навчання.

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності відповідає профілю, маємо високого рівня педагогів-філологів;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності відповідає державним програмам, затвердженим МОН України;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей) плануємо відповідно графіка внутрішкільного контролю та моніторинг посеместрового бала.

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності планується через систему роботи методичних об'єднань, педагогічні ради та психолого-педагогічні семінари;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення через накази по школі, в яких визначаємо як позитивні, так і негативні сторони і плануємо заходи корекції;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти запланований у планах роботи психолога та соціального педагога;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників через систему післядипломної освіти педагогів,

веб-платформи та форми методичної роботи (кожен учитель створює власне портфоліо, відстежуємо просування та успіхи).

Призначення кожного ступеня навчання окреслено у відповідних освітніх програмах.

Основними засобами досягнення мети, виконання завдань та реалізації призначення школи є засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту загальноосвітніх програм, а також:

- уведення в навчальний план предметів і курсів, що сприяють загальнокультурному розвитку особистості та формують гуманістичний світогляд;
- надання учням можливості спробувати себе в різних видах діяльності (інтелектуальної – участь у всіх предметних та міжпредметних конкурсах, олімпіадах, МАН, турнірах різних рівнів; трудової – участь у всіх акціях по благоустрою території школи та міста; художньо-естетичної – участь у театральному гуртку (5-9 класи), роботі гуртків «Умілі руки» (5-9 класи), «Бісероплетіння» (1-4; 5-9 класи), «Оригамі» (5-9 класи));
- поглиблене вивчення української мови (8-9 класи);
- надання учням 10-11 класів можливості вибору профільних предметів (українська мова та українська література);
- організація інклюзивного та індивідуального (педагогічний патронаж) навчання для здобувачів освіти з особливими освітніми потребами.

Освітні програми, реалізовані в ЗЗСО, спрямовані на:

- формування в здобувачів освіти сучасної наукової картини світу;
- виховання працьовитості, любові до природи;
- розвиток в учнів національної самосвідомості;
- формування людини та громадянина, яка прагне вдосконалювання та перетворення суспільства;
- інтеграцію особистості в систему світової та національної культури;
- рішення задач формування загальної культури особистості, адаптації особистості до життя в суспільстві;
- виховання громадянськості, поваги до прав і свобод людини, поваги до культурних традицій та особливостей населення регіону, України та інших народів в умовах багатонаціональної держави;
- формування потреби учнів до самоосвіти, саморозвитку, самовдосконалення.

У закладі освіти створені та функціонують предметні фокус-групи, творчі групи, психологічна служба.

Ефективному управлінню якості освітньої діяльності в закладі освіти сприяють система ІСУО та програма КУРС Школа.

Наший заклад освіти – це школа рівних можливостей для всіх; школа, яка намагається дати можливості для розвитку кожній дитині та розвинути її так, щоб вона була успішною в житті; школа компетентнісного розвитку і самовдосконалення з ідеалом вільної, життєлюбної, талановитої особистості. Тобто щоб дитина, навчаючись

у школі, змогла набути всі життєві компетенції в тому обсязі, у якому вони їй потрібні для її успішного становлення. Сучасний підхід до стратегії розвитку освіти наголошує, що якість освіти є найефективнішим засобом для задоволення освітніх потреб суспільства, сім'ї, дитини. Якість оцінюється моральними та ринковими категоріями, це не тільки якість кінцевих результатів, але й всіх процесів, які впливають на кінцевий результат. Тому управління закладом освіти зосереджене на управлінні якістю освіти. А це означає співвідношення результатів роботи школи з метою, яку колектив школи поставив перед собою. Школа працює на засадах “педагогіки партнерства”. Основні принципи цього підходу:

- повага до особистості;
- доброзичливість і позитивне ставлення;
- довіра у відносинах;
- діалог – взаємодія – взаємоповага;
- розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків);
- принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей).

Школа допомагатиме батькам здобувати спеціальні знання про стадії розвитку дитини, ефективні способи виховання в дитині сильних сторін характеру й чеснот залежно від її індивідуальних особливостей.

II. Цілі та задачі освітнього процесу ЗЗСО

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Очікувані результати
1	Спілкування державною мовою	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти,

		пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення невнормованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою. Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.
3	Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу

5	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв’язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв’язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв’язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
8	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією. Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і

		взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Виокремлюються в навчальних програмах такі наскрізні лінії ключових компетентностей:

- «Екологічна безпека й сталий розвиток»,
- «Громадянська відповідальність»,
- «Здоров'я і безпека»,
- «Підприємливість і фінансова грамотність».

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталий розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини.
Громадянська відповідальність	Сприяє формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок.

	В рамках розвитку соціальної і громадянської компетентності діє учнівське самоврядування, яке намагається втілити принципи і механізми функціонування суспільства в межах школи. У подальшому учнівський та учительський колективи намагатимуться діяти так, щоб активна участь у житті школи викликала в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — був націлений на формування порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище і буде реалізовуватися упродовж наступних років через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я під час освітнього процесу. Традиційно звертатиметься увага на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Психологічна служба школи разом із класними керівниками спланувала і розробила ряд заходів спрямованих на вирішення проблем пов'язаних з саморегуляцією поведінки у діяльності та спілкуванні, використання вільного часу з урахуванням можливостей і потреб, формування та реалізації валеологічної культури у внутрішкільному житті: « Моніторинг психологічного та емоційного стану учнів в освітньому процесі», інформування класних керівників про результати моніторингу та залучення педагогічного й учнівського колективів до співпраці у вирішенні питань і проблем, що виникли. Заплановані інтерактивні акції, квести, психологічні практикуми, тренінгові заняття зроблять приємним пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач та зможуть викликати в учнів чимало радісних емоцій.
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів. В рамках розвитку учнівської підприємливості та фінансової грамотності буде спрямована робота учнівського самоврядування.

Наскрізнi лінії є засобом інтеграції ключових і загальнопредметних компетентностей, окремих предметів та предметних циклів; їх необхідно враховувати при формуванні шкільного середовища. Наскрізнi лінії є соціально значимими надпредметними темами, які допомагають формуванню в учнів уявлень про

суспільство в цілому, розвивають здатність застосовувати отримані знання у різних ситуаціях.

Виховання учнів у закладі загальної середньої освіти здійснюється під час проведення уроків, у процесі позаурочної та позашкільної роботи. Цілі виховного процесу в навчальному закладі визначаються на основі принципів, закладених у Конституції та законах України, інших нормативно-правових актах.

Освітній процес у школі зорієнтований на учня, розвиток його талантів, виховання на цінностях, цінностях загальнолюдських, цінностях поваги до іншої людини, цінностях любові до власної країни. Це пронизує весь зміст освіти і весь процес навчання. Виховання позитивних рис характеру та чеснот здійснюється через наскрізний досвід та зміст освіти.

Роль окремих виховних моментів під час навчання за наскрізними темами різна і залежить від їх мети і змісту та від того, наскільки тісно той чи інший захід пов'язаний із конкретною наскрізною темою, життєвим досвідом учнів та їх інтересами. Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через: організацію навчального та виховного середовища, а зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного розвитку учня.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію освітнього середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;

- окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;

- предмети за вибором;
- роботу в проєктах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

Рекомендовані форми організації освітнього процесу

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- урок формування компетентностей;
- урок розвитку компетентностей;
- урок перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- урок корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо.

Враховуючи призначення та забезпечуючи реалізацію поставленої мети школа працює над досягненням таких цілей та задач:

- забезпечити засвоєння учнями обов'язкового мінімуму змісту початкової, основної, середньої (повної) загальної освіти на рівні вимог Державного освітнього стандарту;
- гарантувати наступність освітніх програм усіх рівнів;
- створити основу для адаптації учнів до життя в суспільстві, для усвідомленого вибору та наступного засвоєння професійних освітніх програм;
- формувати позитивну мотивацію учнів до навчальної діяльності;
- забезпечити соціально-педагогічні відносини, що зберігають фізичне, психічне та соціальне здоров'я учнів.

III. Опис "моделі" випускника школи

Випускник Нової української школи, і Городищенського ЗЗСО I-III ступенів №1 імені С.С. Гулака-Артемівського зокрема – це особистість, патріот та інноватор:

- цілісна особистість, усебічно розвинена, здатна до критичного мислення;
- патріот з активною позицією, який діє згідно з морально-етичними принципами і здатний приймати відповідальні рішення;
- інноватор, здатний змінювати навколишній світ, розвивати економіку, конкурувати на ринку праці, вчитися впродовж життя.

Освічені українці, усебічно розвинені, відповідальні громадяни і патріоти, здатні до інновацій – ось загальна формула, до якої прагне школа і наша є не винятком.

Стоячи на порозі великим змін, ми приймаємо їх і будуємо формулу «випускника» по максимуму, тому що віримо: ось хто поведе Україну в ХХІ століття.

Сучасний світ складний. Дитині недостатньо дати лише знання. Ще необхідно навчитися користуватися ними. Знання та вміння, взаємопов'язані з ціннісними установками учня, формують його життєві компетентності, необхідні для успішної самореалізації у житті, навчанні та праці.

Ключові компетентності – це ті якості, яких кожен потребує для особистої реалізації, розвитку, активної громадянської позиції, соціальної інклюзії та працевлаштування і які здатні забезпечити життєвий успіх молоді у суспільстві знань.

До ключових компетентностей, визначених Новою школою і педагогічною радою школи належать:

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися рідною (у разі відмінності від державної) та іноземними мовами, що передбачає активне використання рідної мови в різних комунікативних ситуаціях, зокрема в побуті, освітньому процесі, культурному житті громади, можливість розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей у навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміння важливості збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та

етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Усі перелічені компетентності однаково важливі й взаємопов'язані. Кожну з них діти набуватимуть послідовно, поступово під час вивчення різних предметів на всіх етапах освіти. Спільними для всіх компетентностей є такі вміння:

- уміння читати і розуміти прочитане;
- уміння висловлювати думку усно і письмово;
- критичне мислення;
- здатність логічно обґрунтовувати позицію;
- ініціативність;
- творчість;
- уміння вирішувати проблеми, оцінювати ризики та приймати рішення;
- уміння конструктивно керувати емоціями, застосовувати емоційний інтелект;
- здатність до співпраці в команді.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання та виховної діяльності, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації

спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, форуми, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (урок-дискусійна група, уроки з навчанням одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки тощо. Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких на засіданнях клубів звітують про виконану роботу перед комісією, до складу якої увійдуть учні, батьки, вчителі.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Основою такої моделі є Концепція Нової української школи.

IV. Навчальний план та його обґрунтування

Основним документом, що регулює освітній процес у закладі освіти, є робочий навчальний план, що складений на основі Типових навчальних планів, розроблених та затверджених Міністерством освіти і науки України, із конкретизацією варіативної частини і визначенням профілю навчання. Зміст навчального плану є механізмом реалізації змісту освіти та одним із засобів формування "моделі" випускника кожного ступеня навчання.

1. Навчальні плани для здобувачів загальної середньої освіти I ступеня (початкова освіта) розроблені на виконання:

- статті 33 Закону України «Про освіту», прийнятого 05.09.2017 року, що набув чинності 28.09.2017;

- Постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти»;
- для учнів 2-Б та 3-А класів за Інтегрованою освітньою програмою Анжеліки Цимбалару «Світ чекає крилатих» (лист Державної служби якості освіти України №01/01-23/111.5 від 22.09.2020 року «Щодо результатів експертизи освітньої програми «Світ чекає крилатих»»);
- для учнів 1 та 2-А класів відповідно Типової освітньої програми НУШ-2 авторського колективу під керівництвом Шияна Р.Б., затвердженої наказом МОН України №1272 від 08.10.2019 року «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти»;
- для учнів 3-Б, 4-А та 4-Б класів відповідно Типової освітньої програми НУШ-2 авторського колективу під керівництвом Шияна Р.Б., затвердженої наказом МОН України №1273 від 08.10.2019 року «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти».

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-4-х класів складає 3500 годин/навчальний рік:

- для 1-х класів – 805 годин/навчальний рік,
- для 2-х класів – 875 годин/навчальний рік,
- для 3-х класів – 910 годин/навчальний рік,
- для 4-х класів – 910 годин/навчальний рік.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани початкової школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах I ступеня в додатках №1- 2.

2. Навчальні плани для здобувачів загальної середньої освіти II ступеня (базова середня освіта) розроблена на виконання:

- 33 Закону України «Про освіту», прийнятого 05.09.2017 року, що набув чинності 28.09.2017 року;
- статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року № 463-IX;
- Постанови Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року №898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти», відповідно якої Державний стандарт базової середньої освіти застосовується з 01 вересня 2022 року для учнів, що навчаються за програмами дванадцятирічної повної загальної середньої освіти;

- Постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року №1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти»;
- для учнів 5-х класів відповідно до додатків 1, 3 до наказу МОН України № 235 від 19.02.2021 року «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»;
- для учнів 6-х, 8-Б, 9-А класів відповідно до таблиці №10 до наказу МОН України №405 від 20.04.2018 року «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня»;
- для учнів 7-х класів відповідно до таблиці №1 до наказу МОН України №405 від 20.04.2018 року «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня»;
- для учнів 8-А та 9-Б класів з поглибленим вивченням української мови відповідно таблиці №8 до наказу МОН України №405 від 20.04.2018 року «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня».

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 6-9-х класів закладів загальної середньої освіти складає 5845 годин/навчальний рік:

- для 5-х класів – 1085 годин/навчальний рік,
- для 6-х класів – 1190 годин/навчальний рік,
- для 7-х класів – 1225 годин/навчальний рік,
- для 8-х класів – 1260 годин/навчальний рік,
- для 9-х класів – 1260 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах – додатки №3-4.

3. Навчальний план здобувачів закладів загальної середньої освіти III ступеня (профільна середня освіта) розроблена на виконання:

- статті 33 Закону України «Про освіту», прийнятого 05.09.2017 року, що набув чинності 28.09.2017 року;
- статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року № 463-IX;
- Постанови Кабінету Міністрів України від 22 листопада 2011 року №1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти»;
- для учнів 10-11 (профільних) класів відповідно таблиць № 2, 3 до наказу №1493 від 28.11.2019 року «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня».

Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти для 10-11-х класів складає 2590 годин/навчальний рік: для 10-го класу – 1295 годин/навчальний рік, для 11-го класу – 1295 годин/навчальний рік. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальному плані III ступеня- додаток №5.

Навчальні плани для організації навчання за інклюзивною та індивідуальною (педагогічний патронаж) формами навчання розробляються закладом освіти на основі типових освітніх програм для закладів загальної середньої освіти (додатки 7-9).

Починаючи з I ступеня, у школі функціонує система курсів за вибором, індивідуальних та групових занять, яка дозволяє зробити освітній простір єдиним і таким, що тісно пов'язує різні вікові етапи в навчанні різних дисциплін.

Мета та завдання базового навчання полягає у створенні освітнього простору для здійснення самовизначення учнів основної школи до вибору профільних предметів. Допрофільне навчання у 8, 9 класах має стати етапом «академічної мобільності» випускників основної школи, готовності до свідомого вибору профільних предметів у школі III ступеня. Зміст базової і повної середньої освіти створює передумови для всебічного розвитку особистості і визначається на засадах науковості і систематичності знань, їх значущості для соціального становлення людини.

Основна школа забезпечує базову загальну середню освіту, що разом із початковою є фундаментом загальноосвітньої підготовки, формує в учнів готовність до вибору і реалізації шляхів подальшого здобуття освіти. Зміст освіти на цьому ступені є єдиним для всіх учнів. У старшій школі навчання є профільним. При формуванні змісту допрофільної освіти та варіативної складової навчального плану було максимально враховано освітні потреби учнів і батьків, що впливають з результатів анкетування, опитування, моніторингу навченості та природніх задатків здобувачів освіти.

За рахунок годин варіативної складової введено:

- **додаткові години:**

для вивчення української мови в 7-А та 7-Б класах по 1 годині;

для поглибленого вивчення української мови у 8-А та 9-Б класах по 2 години;

- **курси за вибором:**

«Драматургія і театр» у 5-х класах по 1 год.

«Етика» у 6-х класах по 1 год.

«Зелений пакет» у 8-х класах по 1 год.

«Креслення» у 8-Б, 9-А класах по 1 год.

«Сучасна українська література» в 10-11-х класах по 1 год.

- **факультативи:**

«Дивосвіт української літератури» у 6-х класах по 1 год.
«Цікава математика» у 6-х класах по 1 год.
«Фінансова грамотність» у 6-х класах по 0,5 год.
«Цікава хімія» у 7-х класах по 1 год.
«Світ кімнатних рослин» у 7-х класах по 0,5 год.
«Особиста гідність. Безпека життя. Громадська позиція» у 8-Б класі 0,5 год.
«Видатні постаті України середини XVI-XVIII століття» у 8-Б класі 1 год.
«Охорона тварин» у 9-А класі 1 год.
«Синтаксис СУМ. Просте речення» у 8-А класі 0,5 год.
«Методи розв'язування задач з математики» в 10-ому класі 1 год.

● **індивідуальні та групові заняття:**

введено в 1-4 класах по 1 год.

З історії України в 11 класах 0,5 год.

З біології в 11-ому класі 0,5 год.

З географії в 11-ому класі 0,5 год.

З математики в 11-ому класі 0,5 год.

У 5-А та 5-Б класах по 0,5 години варіативної складової використано в інваріантній складовій навчального плану для удосконалення знань з англійської мови та 0,5 години – для удосконалення знань із зарубіжної літератури. Також по 0,5 години додано на вивчення предмета «Етика» за рахунок «Інформатики» (відповідно замість 1,5 години на вивчення предмета залишено 1 годину).

У 7-А та 7-Б класах по 1 годині варіативної складової використано в інваріантній складовій навчального плану для удосконалення знань з української мови.

Розподіл годин варіативної складової у 1-4 та 5-9 класах здійснювався з метою посилення предметів інваріантної складової та виконання вимог навчальних програм з предметів; у 8-А та 9-Б класах, де поглиблено вивчатиметься українська мова, передбачено здійснення допрофільної підготовки з предмета з подальшим вибором профілю навчання в старшій школі. У 10-11 класах, за результатами анкетування учнів та моніторингу щодо вступу випускників школи у ВЗО за останні 3 роки, розподіл годин варіативної складової здійснено з урахуванням профільного вивчення української мови та літератури, з метою посилення предметів інваріантної складової й виконання вимог навчальних програм та ефективної підготовки учнів до участі в зовнішньому незалежному оцінюванні з предметів.

Розподіл годин за окремими предметами навчального плану в деяких класах здійснено таким чином:

- у 1-7 класах викладатимуться окремі курси «Музичне мистецтво» та «Образотворче мистецтво», у 8-11 класах – інтегрований курс «Мистецтво»;
- у межах галузі «Суспільствознавство» у 5 класі вивчається курс «Вступ до історії України та громадянської освіти», у 6-му – інтегрований курс «Всесвітня історія. Історія України»;

- у 1-6 класах викладатиметься «Математика», у 7-11 класах «Алгебра» та «Геометрія»;
- у 10-11 класах Типовою освітньою програмою закладів загальної середньої освіти III ступеня передбачене оцінювання учнів з математики, тому семестрове та річне оцінювання учнів з математики (рівень стандарту) виводиться як середнє арифметичне з двох математичних курсів (алгебри і початків аналізу та геометрії);
- у 10 та 11 класах за результатами опитування серед учнів цих класів вибірково-обов'язковими предметами визначено «Інформатику» та «Мистецтво», що вивчаються на рівні стандарту. Ці предмети будуть вивчатися одночасно в 10 та 11 класах по 1,5 години, тобто години, передбачені на вибірково-обов'язкові предмети діляться між двома обраними предметами;
- зважаючи на те, що навчальний заклад обрав навчальну програми «Фізика. 10-11 класи» авторського колективу під керівництвом В.М. Локтева та «Астрономія. 10-11 класи» авторського колективу під керівництвом Я.Я. Яцківа, у робочому навчальному плані й класних журналах записуються окремі предмети «Фізика» і «Астрономія», розподіляючи навчальний час у такий спосіб: у 10 класі – 3 години фізика (рівень стандарту), в 11 класі – 3 години фізика і 1 година астрономія (рівень стандарту).

Розподіл годин за окремими предметами навчального плану в 5-х класах за вибором закладу освіти в основному здійснено із урахуванням рекомендованої кількості годин у кожній освітній галузі таким чином:

- мовно-літературна освітня галузь: для вивчення обрано одну іноземну мову – англійську, на яку відведено 4 години (3,5+0,5 години варіативної складової використано в інваріантній складовій навчального плану для удосконалення знань з англійської мови), на зарубіжну літературу – 2 години (1,5+0,5 години варіативної складової використано в інваріантній складовій навчального плану для удосконалення знань із зарубіжної літератури);
 - природнича освітня галузь: обрано інтегрований курс «Пізнаємо природу»;
 - соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь: обрано інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут» – 1 година та «Етика» – 1 година (0,5+0,5 год. за рахунок інформатики шляхом перерозподілу годин);
 - громадянська та історична освітня галузь: обрано «Вступ до історії України та громадянської освіти» – 1 година;
 - мистецька освітня галузь: до навчального плану закладу освіти включено два окремі предмети «Образотворче мистецтво» – 1 година та «Музичне мистецтво» – 1 година;
 - інформативна освітня галузь: на вивчення інформатики відведено 1 годину;
 - години математичної, технологічної освітніх галузей та фізичної культури залишаються в межах рекомендованої кількості годин;
 - до варіативної складової навчального плану включено міжгалузевий інтегрований курс «Драматургія і театр» – 1 година.

Враховуючи кадрове та матеріально-технічне забезпечення, за результатами анкетування учнів та на підставі рішення методичного об'єднання вчителів фізичної культури та художньо-естетичного циклу (протокол №5 від 27.05.2022 року) обрано такі модулі для вивчення предмета «Фізична культура»: «Гімнастика», «Легка атлетика», «Футбол», «Баскетбол».

Поділ класів на групи здійснюється згідно з наказом МОН України № 128 від 20.02.2002 року «Про затвердження нормативів наповнюваності груп дошкільних навчальних закладів (ясел-садків) комплексуючого типу, класів спеціальних загальноосвітніх шкіл (шкіл-інтернатів), груп продовженого дня і виховних груп загальноосвітніх навчальних закладів усіх типів та порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах» (додаток 2), зокрема:

- з англійської мови у 6-А, 6-Б, 8-А, 8-Б, 9-Б класах (Додаток 2, п. 4);
- з німецької мови у 6-А, 6-Б, 8-А, 8-Б, 9-Б класах (Додаток 2, п. 4);
- з інформатики у 3-А, 3-Б, 4-А, 4-Б, 5-А, 5-Б, 6-А, 6-Б, 7-А, 7-Б, 8-А, 8-Б, 9-Б, 10, 11 класах (Додаток 2, п. 7).

Години інваріантної та варіативної складової, що не мають повної кількості годин будуть викладатися за семестрами:

Клас	Предмет	За навчальним планом	I семестр	II семестр
6 А, 6Б	Українська мова	3,5	4	3
	Фінансова грамотність (факультатив)	0,5	-	1
7А, 7 Б	Українська мова	3,5	4	3
	Хімія	1,5	1	2
	Світ кімнатних рослин (факультатив)	0,5	0,5	0,5
8-А	Історія України	1,5	2	1
	Синтаксис СУМ. Просте речення (ф-в)	0,5	-	1
8-Б	Історія України	1,5	2	1
	Особистісна гідність. Безпека життя. Громадянська позиція (факультатив)	0,5	-	1
9-А, 9-Б	Історія України	1,5	2	1
	Географія	1,5	1	2
10 кл.	Історія України	1,5	1	2
	Алгебра	1,5	1	2
	Геометрія	1,5	2	1
	Географія	1,5	2	1
	Хімія	1,5	1	2
	Мистецтво	1,5	1	2
	Інформатика	1,5	2	1
	Захист Вітчизни/ВМП	1,5	2	1
11 кл.	Історія України	1,5	2	1
	Мистецтво	1,5	1	2

Інформатика	1,5	2	1
Алгебра	1,5	1	2
Геометрія	1,5	2	1
Захист Вітчизни/ВМП	1,5	2	1
Індивідуальні заняття з математики	0,5	-	1
Індивідуальні заняття з історії України	0,5	-	1
Індивідуальні заняття з біології	0,5	1	-
Індивідуальні заняття з географії	0,5	-	1

Базові навчальні предмети, що становлять інваріантну складову змісту середньої освіти, є обов'язковими і вивчатимуться на рівні Державного стандарту. Профільні загальноосвітні предмети – це той цикл предметів, який реалізуватиме цілі, завдання і зміст кожного конкретного профілю. Профільно вивчатимуться українська мова та література в 10-11 класах.

Враховуючи кадрове, навчально-методичне та матеріально-технічне забезпечення, запити учнів 10 класу як вибірково-обов'язкові предмети здобувачі освіти вивчатимуть «Інформатику» та «Мистецтво». З метою врахування індивідуальних освітніх потреб та інтересів школярів, діагностування прогалин в знаннях учнів, організації роботи зі здібними та обдарованими учнями, підготовкою учнів до ЗНО проводяться індивідуальні та групові заняття з різних дисциплін.

Відповідно до робочого навчального плану педагогічні працівники закладу освіти самостійно добирають програми, підручники, навчальні посібники, що мають гриф Міністерства освіти і науки України, а також науково-методичну літературу, дидактичні матеріали, форми, методи, засоби навчальної роботи, що мають забезпечувати виконання статутних завдань та здобуття освіти на рівні Державних стандартів. Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у навчальних планах I, II, III ступенів.

Додаток 1 до освітньої програми I ступеня

Навчальний план початкової школи з навчанням українською мовою для 1-А, 2-А, 3-Б, 4-А, 4-Б класів, які працюватимуть за НУШ-2

(1-А та 2-А класи за наказом МОН України №1272 від 08.10.2019 року,
3-Б, 4-А та 4-Б класи за наказом МОН України №1273 від 08.10.2019 року)

№	Класи	1-А	2-А	3-Б	4-А	4-Б	Разом
	Всього класів	1	1	1	1	1	5
	У них учнів	24	23	23	18	18	106
Інваріантна складова		Кількість годин на тиждень					
1.	Українська мова	5	5	5	5	5	25

2.	Англійська мова	2	3	3	3	3	14
3.	Математика	3	3	4	4	4	18
4.	Я досліджую світ	7	8	7	7	7	36
5.	Інформатика	0	0	1	1	1	3
6.	Музичне мистецтво	1	1	1	1	1	5
7.	Образотворче мистецтво	1	1	1	1	1	5
8.	Фізична культура	3	3	3	3	3	15
Разом (без фізичної культури)		19+3	21+3	22+3	22+3	22+3	104+15
Варіативна складова		1	1	1	1	1	5
Курси за вибором		0	0	0	0	0	0
Індивідуальні та групові заняття		1	1	1	1	1	5
Гранично допустиме навчальне навантаження		20	22	23	23	23	111
Всього (без поділу класів на групи)		23	25	26	26	26	126
Поділ на групи		0	0	1	1	1	3
Інформатика		0	0	1	1	1	3
Всього		23	25	27	27	27	129

Додаток 2
до освітньої програми І ступеня

**Навчальний план початкової школи для 2-Б та 3-А класів,
що працюватимуть за Інтегрованою освітньою програмою
Анжеліки Цимбалару «Світ чекає крилатих»
(2-Б класи за таблицею 1; 3-А клас за таблицею 2
Типового навчального плану**

Інтегрованої освітньої програми Анжеліки Цимбалару «Світ чекає крилатих»)

№	Класи	2-Б	3-А	Разом
	Всього класів	1	1	2

	У них учнів	17	17	34
Інваріантна складова				
1.	Українська мова	7	7	14
2.	Англійська мова	3	3	6
3.	Математика	5	5	10
4.	Всесвіт	3	3	6
5.	Арт-технології: музичне мистецтво	1	1	2
6.	Арт-технології: образотворче мистецтво	0,5	1	1,5
7.	Арт-технології: handmade	0,5	1	1,5
8.	Інформатика (ІКТ)	1	1	2
9.	Фізична культура	3	3	6
Разом (без фізичної культури)		21+3	22+3	43+6
Варіативна складова		1	1	2
Курси за вибором		0	0	0
Індивідуальні та групові заняття		1	1	2
Гранично допустиме навчальне навантаження		22	23	45
Всього (без поділу класів на групи)		25	26	51
Поділ на групи		0	1	1
1.	Інформатика	0	1	1
Всього		25	27	52

Додаток 3
до освітньої програми II ступеня

**Навчальний план школи II ступеня
для 5-х класів (наказ МОН України №235 від 19.02.2021 року, додатки 1, 3)**

	Класи	5а	5б	Разом
	Всього класів	1	1	2
	У них учнів	27	23	50
	Інваріантна складова	Вивчення 1-ї іноземної мови		
1	Українська мова	4	4	8
2	Англійська мова	3,5+0,5	3,5+0,5	7+1
3	Українська література	2	2	4
4	Зарубіжна література	1,5+0,5	1,5+0,5	3+1
5	Вступ до історії України та гром. освіти	1	1	2
6	Музичне мистецтво	1	1	2
7	Образотворче мистецтво	1	1	2
8	Математика	5	5	10
9	Пізнаємо природу	2	2	4
10	Технології	2	2	4
11	Інформатика	1	1	2
12	Здоров'я, безпека та добробут	1	1	2
13	Етика	0,5+0,5	0,5+0,5	2
14	Фізична культура	3	3	6
	Разом (без фіз.-ри)	26+1+3	26+1+3	52+2+6
	Варіативна складова	1	1	2
	Курси за вибором	1	1	2
1	Інтегр. курс «Драматургія і театр»	1	1	2
	Факультативи	0	0	0
	Інд. та групові заняття	0	0	0
	Гранично допустиме	28	28	56
	Всього (без поділу на групи)	28+3	28+3	56+6
	Поділ на групи	1	1	2
1	Інформатика	1	1	2
	Всього	32	32	64

Додаток 4 до освітньої програми II ступеня
Навчальний план школи II ступеня

для 6-9 класів (наказ МОН України №405 від 20.04.2018 року таблиця 1 – 7-А, 7-Б класи;

	Класи	6а	6б	7а	7б	8а	8б	9а	9б	Разом
	Всього класів	1	1	1	1	1	1	1	1	8
	У них учнів	21	24	20	18	22	19	15	19	158
	Інваріантна складова	Вивчення 2-х іноземних мов		Вивчення 1-ї іноземної мови		Поглибл вивчення УМ	Вивчення 2-х іноземних мов		Поглибл. вивчення УМ	
1	Українська мова	3,5	3,5	2,5+1	2,5+1	2+2	2	2	2+2	20+6
2	Англійська мова	2	2	3	3	2	2	2	2	18
3	Німецька мова	2	2	-	-	2	2	2	2	12
4	Українська література	2	2	2	2	2	2	2	2	16
5	Зарубіжна література	2	2	2	2	2	2	2	2	16
6	Історія України	1	1	1	1	1,5	1,5	1,5	1,5	10
7	Всесвітня історія	1	1	1	1	1	1	1	1	8
8	Основи правознавства	-	-	-	-	-	-	1	1	2
9	Музичне мистецтво	1	1	1	1	-	-	-	-	4
10	Образотв. мистецтво	1	1	1	1	-	-	-	-	4
11	Мистецтво	-	-	-	-	1	1	1	1	4
12	Математика	4	4	-	-	-	-	-	-	8
13	Алгебра	-	-	2	2	2	2	2	2	12
14	Геометрія	-	-	2	2	2	2	2	2	12
15	Біологія	2	2	2	2	2	2	2	2	16
16	Географія	2	2	2	2	2	2	1,5	1,5	15
17	Фізика	-	-	2	2	2	2	3	3	14
18	Хімія	-	-	1,5	1,5	2	2	2	2	11
19	Трудове навчання	2	2	1	1	1	1	1	1	10
20	Інформатика	1	1	1	1	2	2	2	2	12
21	Основи здоров'я	1	1	1	1	1	1	1	1	8
22	Фізична культура	3	3	3	3	3	3	3	3	24
Разом (без фіз.-ри)		27,5+3	27,5+3	28+1+3	28+1+3	29,5+2+3	29,5+3	31+3	31+2+3	232+6+24
Варіативна складова		3,5	3,5	1,5	1,5	1,5	3,5	2	0	17
Курси за вибором		1	1	0	0	1	2	1	0	6
1	Етика (35 год.)	1	1							2
2	Зелений пакет (35 год.)					1	1			2
3	Креслення в школі (35 год.)						1	1		2
Факультативи		2,5	2,5	1,5	1,5	0,5	1,5	1	0	11
1	Фінансова грамотність	0,5	0,5							1
2	Цікава математика	1	1							2
3	Дивосвіт укр. літератури	1	1							2
4	Цікава хімія			1	1					2
5	Світ кімнатних рослин			0,5	0,5					1
6	Особиста гідність						0,5			0,5
7	Вид. пост. Укр. 16-18 ст.						1			1
8	Синтаксис СУМ. Пр.реч.					0,5				0,5

9	Охорона тварин							1		1
Інд. та групові заняття		0	0	0	0	0	0	0	0	0
Гранично допустиме		31	31	32	32	33	33	33	33	258
Всього (без поділу на групи)		31+3	31+3	30,5+3	30,5+3	33+3	33+3	33+3	33+3	255+24
Поділ на групи		5	5	1	1	6	6	0	6	30
1	Інформатика	1	1	1	1	2	2	-	2	10
2	Англійська мова	2	2	-	-	2	2	-	2	10
3	Німецька мова	2	2	-	-	2	2	-	2	10
Всього		39	39	34,5	34,5	42	42	36	42	309

таблиці 8, 10 – 8-А, 9-Б класи; таблиця 10 –6-А, 6-Б, 8-Б, 9-А класи)

Додаток 5
до освітньої програми III ступеня

Навчальний план школи III ступеня
для 10 та 11 класів
(таблиці №2, 3 до наказу МОН України №1493 від 28.11.2019 року)

№	Класи		10	11	Разом
	Всього класів		1	1	2
	У них учнів		24	26	50
Інваріантна складова			Кількість годин на тиждень		
1	Українська мова		2+2	2+2	4+4
2	Українська література		2+2	2+2	4+4
3	Англійська мова		2	2	4
4	Зарубіжна література		1	1	2
5	Історія України		1,5	1,5	3
6	Всесвітня історія		1	1	2
7	Громадянська освіта		2	-	2
8	Математика	Алгебра і поч. аналізу	1,5	1,5	3
		Геометрія	1,5	1,5	3
9	Біологія і екологія		2	2	4
10	Географія		1,5	1	2,5
11	Фізика		3	3	6
12	Астрономія		-	1	1
13	Хімія		1,5	2	3,5
14	Мистецтво		1,5	1,5	3
15	Інформатика		1,5	1,5	3
16	Захист України		1,5	1,5	3
17	Фізична культура		3	3	6
Разом (без фіз.-ри)			27+4+3	26+4+3	53+8+6
Варіативна складова			2	3	5
Курси за вибором			1	1	2
1	Сучасна укр. література (35 год.)		1	1	2
Факультативи			1	0	1
1	Методи розв. задач з математики		1	0	1
Індивід. та групові заняття			0	2	2
1	Історія України		0	0,5	0,5
2	Математика Англійська мова		0	0,5	0,5

3	Біологія	0	0,5	0,5
4	Географія	0	0,5	0,5
Гранично допустиме		33	33	66
Всього (без поділу на групи)		36	36	72
Поділ на групи		3	3	6
1	Інформатика	1,5	1,5	3
2	Захист України/ВМП	1,5	1,5	3
Всього		39	39	78

Додаток 6

до освітньої програми III ступеня

Навчальний план
учениці 4-Б класу Діденко Дар'ї Олександрівни,
яка перебуває на інклюзивному навчанні
(за наказом МОН України №1273 від 08.10.2019 року)

Освітні галузі	Навчальні предмети	Кількість годин
Мовно-літературна	Українська мова	5
	Англійська мова	3
Математична	Математика	4
Природнича	Я досліджую світ	7
Соціальна і здоров'язбережувальна		
Громадянська та Історична		
Технологічна		
Інформатична	Інформатика	1
Мистецька	Образотворче мистецтво	1
	Музичне мистецтво	1
Фізкультурна	Фізична культура	3
Разом		25
Корекційно-розвиткова робота	Розвиток мовлення (логопедія)	2
	Формування знань, умінь, навичок згідно розвитку дитини (дефектологія)	2
	Корекція розвитку	2

Додаткові години на предмети варіативної складової, курси за вибором, індивідуальні заняття та консультації	Індивідуальне заняття	0
Гранично допустиме навантаження		23
Разом		31

Додаток 7
до освітньої програми III ступеня

Навчальний план
учня 5-Б класу Соти Івана Сергійовича,
який перебуває на інклюзивному навчанні
(наказ МОН України №235 від 19.02.2021 року, додатки 1, 3)

	Навчальні предмети	Кількість годин
Інваріантна складова		
1	Українська мова	4
2	Англійська мова	3,5+0,5
3	Українська література	2
4	Зарубіжна література	1,5+0,5
5	Вступ до історії України та громадянської освіти	1
6	Музичне мистецтво	1
7	Образотворче мистецтво	1
8	Математика	5
9	Пізнаємо природу	2
10	Технології	2
11	Інформатика	1
12	Здоров'я, безпека та добробут	1
13	Етика	1
14	Фізична культура	3
Разом (без фіз.-ри)		26+1+3
Корекційно-розвиткова робота		
Розвиток мовлення (логопедія)		2
Формування знань, умінь, навичок згідно розвитку дитини (дефектологія)		2
Корекція розвитку		2
Додаткові години на предмети варіативної складової, курси за вибором, індивідуальні заняття та консультації		0
Гранично допустиме		28
Всього		36

Додаток 8
до освітньої програми III ступеня

Навчальний план
учня 2-А класу Уса Андрія Руслановича,
який перебуває на індивідуальному навчанні (педагогічному патронажі)
(за наказом МОН України №1272 від 08.10.2019 року)

№ п/п	Предмети	ПП учителя	Кількість годин
1.	Українська мова	Чухліб С.В.	3
2.	Математика	Чухліб С.В.	2
3.	Я досліджую світ	Сокур Т.С.	2
4.	Англійська мова	Кравченко М.І.	1
5.	Музичне мистецтво	Чухліб С.В.	0,5
6.	Образотворче мистецтво	Чухліб С.В.	0,5
7.	Фізична культура	Чухліб С.В.	1
<i>Всього</i>			10

Додаток 9
до освітньої програми III ступеня

Навчальний план
учениці 8-А класу Дзюби Стефанії,
яка перебуває на індивідуальному навчанні (педагогічному патронажі)
(наказ МОН України №405 від 20.04.2018 року, таблиця 10)

№ п/п	Предмети	ПП учителя	Кількість годин
1.	Українська мова	Горпиненко С.А.	1
2.	Українська література	Горпиненко С.А.	1
3.	Зарубіжна література	Горпиненко С.А.	1
4.	Англійська мова	Дудник О.С.	1
5.	Німецька мова	Хачко Є.В.	1
6.	Історія України	Мусієнко В.І.	0,5
7.	Всесвітня історія	Мусієнко В.І.	0,5
8.	Алгебра	Саченко О.М.	1
9.	Геометрія	Саченко О.М.	1
10.	Інформатика	Руденко Ю.М.	0,5
11.	Біологія	Кирпатий М.М.	1
12.	Географія	Кирпатий М.М.	0,5
13.	Хімія	Кирпатий М.М.	0,5
14.	Основи здоров'я	Кирпатий М.М.	0,5
15.	Фізика	Руденко Ю.М.	0,5
16.	Мистецтво	Горпиненко С.А.	0,5
17.	Трудове навчання	Руденко Ю.М.	0,5
18.	Фізична культура	Скалига С.А.	1,5
Всього			14

V. Особливості організації освітнього процесу та застосовуваних у ньому педагогічних технологій

Школа працює за п'ятиденним робочим тижнем, вихідні дні субота і неділя. Мова навчання – українська.

У 2022/2023 навчальному році у школі планується:

- 19 класів, кількість учнів – 398;
- поглиблене вивчення української мови у 8-А та 9-Б класах;
- вивчення профільних предметів (українська мова та українська література) в 10 та 11 класах.

Школа працює в такому режимі: 1-11 класи – початок занять о 08.30. Відповідно до Закону України „Про освіту” тривалість уроку в 1 класах становить 35 хвилин, 2-4 класах – 40 хвилин, в 5-11 класах – 45 хвилин. Тривалість перерв, під час яких не відбувається харчування школярів – 10 хв., під час яких учні харчуються – 20 хв. Для учнів 1-4 класів за бажанням їхніх батьків або осіб, які їх замінюють, працюють 2 групи продовженого дня.

Відповідно до Закону України „Про освіту” кожен навчальний рік розпочинається 1 вересня святом – День знань.

Структура навчального року (тривалість навчальних занять, поділ на семестри та режим роботи) встановлюються навчальним закладом у межах часу, передбаченого робочим навчальним планом, за погодженням з відділом освіти Городищенської міської ради. Навчальні заняття організовуються за семестровою системою. Упродовж навчального року для учнів проводяться канікули. Їх тривалість протягом навчального року не повинна становити менш як 30 календарних днів.

Рішення про доцільність проведення навчальної практики та навчальних екскурсій ЗЗСО приймає самостійно. Навчальна практика та навчальні екскурсії для учнів 1-8, 10 класів, згідно рішення педагогічної ради проводяться протягом навчального року.

Крім різних форм обов'язкових навчальних занять, у закладі проводяться індивідуальні, групові, факультативні та інші позакласні заняття та заходи, що передбачені окремим розкладом і спрямовані на задоволення освітніх інтересів учнів та на розвиток їх творчих здібностей та нахилів.

Згідно статті 12 р.ІІ Закону України „Про освіту” навчальний рік закінчується проведенням державної підсумкової атестації випускників початкової, основної та

старшої школи, яка може здійснюватися в різних формах, визначених законодавством, зокрема у формі зовнішнього незалежного оцінювання.

Зарахування, відрахування та переведення здобувачів освіти здійснюється без конкурсу відповідно до території обслуговування, яка закріплена міською радою чи її виконавчим комітетом та у відповідності з Порядком зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 16.04.2018 року №367. Переведення здобувачів освіти до наступного класу здійснюється у відповідності з Порядком переведення учнів (вихованців) загальноосвітнього навчального закладу до наступного класу, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 14.07.2015 року №762, зі змінами, затвердженими наказом МОН України від 01.03.2021 року № 268.

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно до нормативів, затверджених наказами Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128 зі змінами, внесеними наказом № 921 від 17.08.2012 та № 401 від 08.04.2016.

Великого значення на сьогоднішній день набуває аспект педагогіки партнерства між всіма учасниками освітнього процесу.

Педагогіка партнерства (співробітництва) ґрунтується на принципах гуманізму й творчого підходу до розвитку особистості. Її метою бачимо створення нового гуманного співтовариства. Головним завданням педагогіки партнерства вбачаємо:

- подолання інертності мислення,
- перехід на якісно новий рівень побудови взаємовідносин між учасниками освітнього процесу.

Це завдання реалізовується у спільній діяльності учителя й учнів, учителя й батьків, що передбачає взаєморозуміння, єдність інтересів і прагнень з метою особистісного розвитку школярів.

Принципи партнерства застосовуємо:

- повага до особистості;
- доброзичливість і позитивне ставлення;
- довіра у відносинах;
- діалог – взаємодія – взаємоповага;
- розподілене лідерство (проактивність, право вибору та відповідальність за нього, горизонтальність зв'язків);
- принципи соціального партнерства (рівність сторін, добровільність прийняття зобов'язань, обов'язковість виконання домовленостей).

Утілюючи ідеї педагогіки партнерства, вчителю необхідно використовувати в своїй роботі не тільки стандартні методи організації навчально-виховного процесу, але в більшій мірі виявляти ініціативу і будувати навчання і виховання таким чином, щоб дитина була постійно залучена до спільної діяльності. Як інструменти педагогіки партнерства можна використовувати цікаві й захоплюючі розповіді, відверту бесіду,

справедливу і незалежну оцінку, заохочення творчих успіхів, особистий приклад, зустрічі з цікавими людьми, спільний пошук рішень, спільні суспільно корисні справи, благодійні акції тощо.

Упродовж останніх років наполегливо працюємо на упровадження особистісно-орієнтованої моделі освіти, заснованої на ідеології дитиноцентризму.

Дитиноцентризм розуміється як максимальне наближення навчання і виховання конкретної дитини до її сутності, здібностей і життєвих планів.

Актуальними для нової української школи є такі ідеї дитиноцентризму:

- відсутність адміністративного контролю, який обмежує свободу педагогічної творчості;
- активність учнів у навчальному процесі, орієнтація на інтереси та досвід учнів, створення навчального середовища, яке б перетворило навчання на яскравий елемент життя дитини;
- практична спрямованість навчальної діяльності, взаємозв'язок особистого розвитку дитини з її практичним досвідом;
- відмова від орієнтації навчально-виховного процесу на середнього школяра і обов'язкове врахування інтересів кожної дитини;
- виховання вільної незалежної особистості;
- забезпечення свободи і права дитини в усіх проявах її діяльності, врахування її вікових та індивідуальних особливостей, забезпечення морально-психологічного комфорту дитини;
- впровадження шкільного самоврядування, яке під свободою і самостійністю дитини передбачає виховання гуманістичних та демократичних ідей і світогляду, необхідних сучасному суспільству.

Суттєвим викликом для освітньої галузі загалом та закладу освіти зокрема є робота в умовах воєнного стану: загроза життю та здоров'ю учасників освітнього процесу, їх вимушене масштабне переміщення в межах України та за кордон, загострення проблеми забезпечення доступу до освіти. Зважаючи на це, у залежності від безпекової ситуації в країні, з метою забезпечення надання доступних якісних освітніх послуг та збереження життя й здоров'я учнів та працівників освітній процес у ЗЗСО здійснювати з використанням технологій дистанційного навчання (у синхронному/асинхронному режимах) з дотриманням санітарного регламенту та можливістю за потреби вносити зміни у форму організації освітнього процесу впродовж навчального року.

Під час дистанційного навчання забезпечувати подальше використання в роботі електронної платформи Класрум для зворотного зв'язку та онлайн-сервісу Google Meet для проведення онлайн-уроків. Учителям-предметникам у ході підготовки та проведення онлайн-занять використовувати різноманітні навчальні ресурси, форми, методи й засоби, сервіси дистанційного навчання, рекомендовані Міністерством освіти і науки України.

VI. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми

На рівні школи розроблена система показників (внутрішній моніторинг), що дозволяє судити про те, наскільки ефективно реалізується освітня програма, тобто наскільки реальний "продукт" діяльності школи відповідає ідеальній "моделі" випускника. При цьому об'єктами, механізмами та термінами контролю є :

- кадрове забезпечення освітньої діяльності (підвищення кваліфікації педагогічних працівників (форма проходження на вибір учителя) – не менше 150 годин протягом 5 років, атестація – 1 раз на 5 років, добровільна сертифікація – 1 раз на 3 роки, участь у різних методичних заходах, конференціях, вебінарах, семінарах, конкурсах, ковчингах, тренінгах, онлайн-курсах, дистанційне навчання – протягом року);

- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності (наявність документів, визначених нормативно- правовими актами з питань освіти, необхідної кількості підручників та навчально-методичної літератури з усіх навчальних дисциплін для самостійної роботи та дистанційного навчання– 2 рази на рік);

- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності (відповідність ліцензійним та акредитаційним вимогам: шкільні кабінети, класні кімнати, спортзал, бібліотека, сучасна їдальня, буфет, наявність інтернету – 2 рази на рік);

- якість проведення навчальних занять (вивчення системи роботи педагогічних працівників – 1 раз на 5 років, тематичний контроль знань, класно-узагальнюючий контроль – за потребою);

- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей) (вивчення рівня навчальних досягнень з предмета – 1 раз на 5 років, циклу предметів – за потребою, освітньої галузі – 1 раз на 5 років, різні види оцінювання, що відповідають «Загальним критеріям оцінювання навчальних досягнень учнів у системі загальної середньої освіти», які є обов'язковою складовою навчальної програми з предмета - на кожному уроці), тематичне – в кінці кожної теми, семестрове – в кінці кожного семестру, річне – в кінці року, державна підсумкова атестація – в кінці навчального року, зовнішнє незалежне оцінювання – в кінці навчального року, результати участі у предметних та творчих конкурсах різного рівня – протягом навчального року, участь у спортивних змаганнях – протягом навчального року, інтелектуальних випробовуваннях – протягом навчального року);

- моніторинг оцінювання ступеня задоволення здобувачів освіти (соціологічні (анонімні) опитування учнів і випускників – 1 раз на рік);

- продовження навчання (аналіз вступу у ВНЗ України та за її межами - 1 раз на рік).

Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Результати

Завданнями внутрішньої системи забезпечення якості освіти школи є:

- оновлення нормативно-методичної бази забезпечення якості освіти та освітньої діяльності в школі;
- постійний моніторинг змісту освіти;
- спостереження за реалізацією освітнього процесу;
- моніторинг технологій навчання;
- моніторинг ресурсного потенціалу школи;
- моніторинг управління ресурсами та процесами;
- спостереження за станом соціально-психологічного середовища школи;
- контроль стану прозорості освітньої діяльності та оприлюднення інформації щодо її результатів;
- розроблення рекомендацій щодо покращення якості освітньої діяльності та якості освіти, участь у стратегічному плануванні.

VII. Програмно-методичне забезпечення освітньої програми

Реалізація змісту освіти у школі та досягнення прогнозованого результату її роботи забезпечується програмно-методичним матеріалом, що відповідає нормативним документам та Переліку навчальних програм для учнів закладів загальної середньої освіти I, II, III ступенів:

- статті 33 Закону України «Про освіту», прийнятого 05.09.2017 року, що набув чинності 28.09.2017 року;
- статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту» від 16 січня 2020 року № 463-IX;
- Постанови Кабінету Міністрів України від 21 лютого 2018 року №87 «Про затвердження Державного стандарту початкової освіти»;
- Постанови Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 року №898 «Про деякі питання державних стандартів повної загальної середньої освіти», відповідно якої Державний стандарт базової середньої освіти застосовується з 01 вересня 2022 року для учнів, що навчаються за програмами дванадцятирічної повної загальної середньої освіти;
- Постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року №1392 «Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти»;
- наказів Міністерства освіти і науки України:
 - № 1272 від 08.10.2019 року «Про затвердження типових освітніх програм для 1-2 класів закладів загальної середньої освіти»;
 - № 1273 від 08.10.2019 року «Про затвердження типових освітніх програм для 3-4 класів закладів загальної середньої освіти»;
 - № 235 від 19.02.2021 року «Про затвердження типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти»;
 - №405 від 20.04.2018 року «Про затвердження типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти II ступеня»;
 - №1493 від 28.11.2019 року «Про внесення змін до типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня»;
- листа Державної служби якості освіти України №01/01-23/111.5 від 22.09.2020 року «Щодо результатів експертизи освітньої програми «Світ чекає крилатих»», яку апробовано й експериментально перевірено в межах дослідно-експериментальної роботи всеукраїнського рівня «Дидактико-методичне і навчальне забезпечення реалізації концептуальних засад реформування початкової загальної освіти» (наказ МОН України №834 від 15.07.2016 року).

**Програмно-методичне забезпечення інваріантної складової
1-4, 6-11 класи**

№ п/п	Програма	Затверджено МОН України
	1-4 класи	
1.	Типова освітня програма початкової освіти. Під керівництвом Р.Б. Шияна	Рішення колегії МОН України від 22.02.2018 року
2.	Інтегрована освітня програма початкової освіти «Світ чекає крилатих». Під керівництвом А.Д. Цимбалару	Лист ДСЯО України №01/01-23/111.5 від 22.09.2020 року
	6-9 класи	
3.	Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-9 класи	Наказ МОН України від 07.06.2017 року №804 «Про оновлені навчальні програми для учнів 5-9 класів загальноосвітніх навчальних закладів»
4.	Навчальні програми для 8-9 класів з поглибленим вивченням окремих предметів. Українська мова. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів (класів) з поглибленим вивченням української мови (8-9 класи). За редакцією С. Караман, О. Авраменко, О. Караман, М. Плющ, К. Таранік-Ткачук, В. Кобиш.	
	10-11 класи	
6.	Навчальні програми для закладів загальної середньої освіти. 10-11 класи	Наказ МОН України від 23.10.2017 року №1407 «Про надання грифу МОН навчальним програмам для учнів 10-11 класів закладів загальної середньої освіти»

**Програмно-методичне забезпечення інваріантної складової
5 клас**

Освітня галузь	Модельна навчальна програма	
	Назва	Автори
Мовно-літературна	«Українська мова. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Заболотний О.В., Заболотний В.В., Лавринчук В.П., Плівачук К.В., Попова Т.Д.
	«Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Архипова В.П., Січкара С.І., Шило С.Б.
	«Зарубіжна література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Ніколенко О. М., Ісаєва О.О., Клименко Ж.В., Мацевко-Беккерська Л.В., Юдашева Л.П., Рудніцька Н.П.
	«Іноземна мова. 5-9 класи» для закладів загальної	Зимомимря І.М., Мойсюк В.А., Трифан М.С., Унгурян І.К.,

	середньої освіти	Яковчук М.В.
Математична	«Математика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Бурда М.І., Васильєва Д.В.
Природнича	«Пізнаємо природу». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Біда Д.Д., Гільберг Т.Г., Колісник Я.І.
Соціальна і здоров'язберезувальна	«Здоров'я, безпека та добробут». 5-6 класи (інтегрований курс)» для закладів загальної середньої освіти	Воронцова Т.В., Пономаренко В.С., Лаврентьєва І.В., Хомич О.Л.
Громадянська та історична	«Вступ до історії України та громадянської освіти. 5 клас» для закладів загальної середньої освіти	Бурлака О.В., Власова Н.С., Желіба О.В., Майорський В.В., Піскарьова І.О., Щупак І.Я.
Інформатична	«Інформатика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Морзе Н.В., Барна О.В.
Технологічна	"Технології. 5-6 класи" для закладів загальної середньої освіти	Ходзицька І.Ю., Горобець О. В., Медвідь О.Ю., Пасічна Т.С., Приходько Ю.М.
Мистецька	«Мистецтво. 5-6 класи» (інтегрований курс) для закладів загальної середньої освіти	Масол Л.М., Просіна О.В.
Фізична культура	«Фізична культура. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Педан О.С., Коломоєць Г. А., Боляк А. А., Ребрина А. А., Дерев'янко В. В., Стеценко В. Г., Остапенко О. І., Лакіза О. М., Косик В. М. та інші
Етика	«Етика. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти	Пометун О.І., Ремех Т.О., Кришмарел В.Ю.

Програмно-методичне забезпечення варіативної складової

№ п/п	Варіативна складова	Клас	Автор	Затверджено МОН України
	Курси за вибором			
1.	«Етика» (35 год.)	5-6	В.В.Єфіменко, А.І.Мовчун, Л.Л.Хорунжа	Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Етика 5-6 класи., – К.: Перун, 2005 р.
2.	«Креслення» (35 год.)	8-9	В. Сидоренко, С. Дятленко, А. Гедзик	Програма курсу за вибором для ЗНЗ. Лист МОН України від 19.11.2013 №1/11-17679
3.	«Зелений пакет» (35 год.)	8 (9)	Н. Пустовіт, О. Пруцакова	Навчально-методичний комплект «Зелений пакет» для 8 (9) класів загальноосвітніх навчальних закладів / Н.А. Пустовіт, О.Л. Пруцакова. – К. : ВАІТЕ, 2012. Лист МОН України від 10.08.2016 №1/11-10921
4.	«Сучасна українська література» (35 год.)	10-11	В. Пахаренко, Н. Пахаренко, О. Месевря, С. Січкара	Програми курсів за вибором і факультативів з української літератури. – К.: Грамота, 2011. Лист ІМЗО від 12.07.2016 №2.1/12-Г-540
	Факультативи			
5.	«Синтаксис сучасної української мови. Просте речення» (17 год.)	8	Л. Осаулець	Програми курсів за вибором і факультативів з української мови. 8-11 класи. – К.: Грамота, 2011р. Лист ІМЗО від 18.10.2016 №2.1/12-Г-776
6.	«Дивосвіт української літератури» (35 год.)	6	Т. Гнаткович, О. Калинич	Лист ІМЗО від 04.07.2019 №22.1/12-Г-551
7.	«Видатні постаті середини XVI-XVIII століття» (35 год.)	8	Н. Лівун, В. Островський	Збірник навчальних програм для учнів 10-11 класів суспільно-гуманітар

				ного напряму старшої школи. Частина II. – К., 2010. Лист МОН України від 29.08.2016 № 1/11-11414
8.	«Фінансова грамотність» (17 год.)	6	О. Ткаченко, А. Довгань, О. Часнікова, О. Рябова, З. Лапішко та ін. За загальною редакцією Т. Смовженко	Навчальні програми: Лист ПТЗО від 29.05.2015 № 14.1/12-Г-330
11.	«Методи розв’язування задач з математики» (35 год.)	10 (11)	Л. Лахтадир	Збірник програм з математики для до профільної підготовки та профільного навчання, 2011 р. Лист ІМЗО від 04.07.2016 № 2.1/12-Г-440
12.	Цікава математика (35 год.)	6	Л. Бондар	Збірник програм з математики для до профільної підготовки та профільного навчання, 2011 р. Лист ІМЗО від 04.07.2016 № 2.1/12-Г-440
13.	Цікава хімія (35 год.)	7	О. Замулко, Ю. Смаглюк	Навчальні програми курсів за вибором та факультативів з хімії. Лист ПТЗО від 18.02.2014 № 14.1/12-Г-137
14.	Особиста гідність. Безпека життя. Громадська позиція (17 год.)	7-11	Н. Бойчук, С. Терницька	Програма щодо питань протидії торгівлі людьми. Схвалено НМР з питань освіти МОН України (протокол №3 від 14.10. 2014)
15.	«Охорона тварин» (35 год.)	8 (9)	О. Буца	
16.	«Світ кімнатних рослин» (17 год.)	7-9	Г. Вигівська, Т. Матущенко	